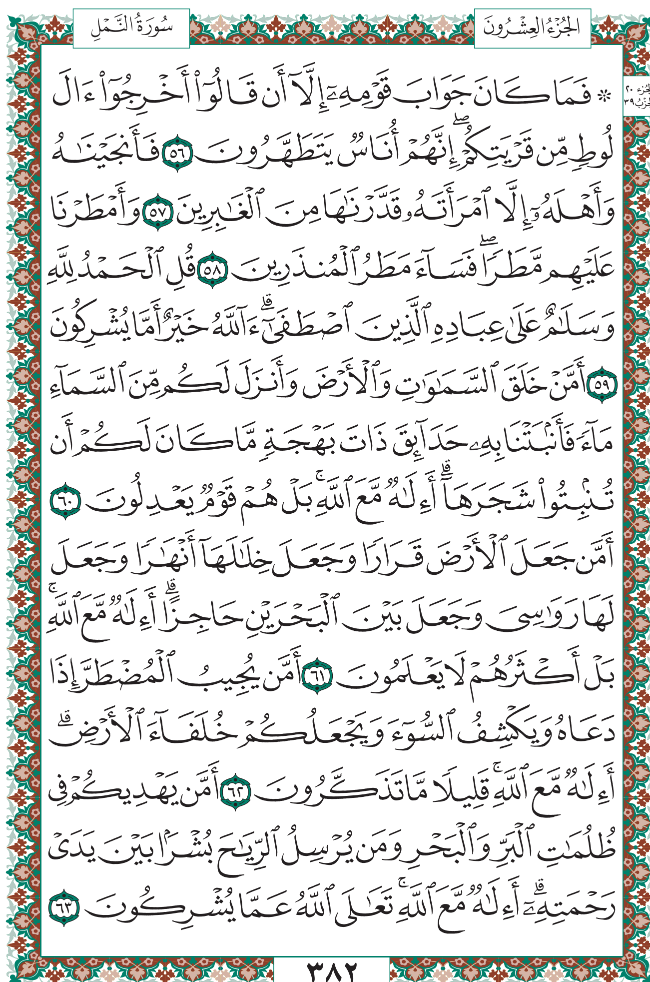

الجزء العشرون — سورة النمل

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ أَخْرِجُوٓاْ ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ٥٦ فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ قَدَّرْنَٰهَا مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ٥٧ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ ٥٨ قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ ۗ ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ٥٩ أَمَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنۢبِتُواْ شَجَرَهَآ ۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ٦٠ أَمَّن جَعَلَ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَٰلَهَآ أَنْهَٰرًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَٰسِىَ وَجَعَلَ بَيْنَ ٱلْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٦١ أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِ ۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ٦٢ أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦٓ ۗ أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ ۚ تَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ٦٣

٣٨٢

56 Пас посухи қавми Лут ҷуз ин набуд, ки гуфтанд: “**Хонадони Лутро аз деҳаатон берун созед. Ҳамоно онҳо мардуме ҳастанд, ки аз палидӣ покӣ меҷӯянд.**” Ин суханро бо тамасхур ба хонадони Лут гуфтанд. Зеро хонадонаш бо ин қавми бачабоз дар кори фаҳш ширкат намекарданд, балки баръакс кори зишташонро инкор менамуданд.

57 Пас Лут ва хонадонашро ба истиснои ҳамсараш солим нигоҳ доштем. Бар ҳамсараш ҳукм намудем, ки аз зумраи шахсони дар азоб боқимонда бошад, то монанди онҳо ҳалок гардад.

58 Ва аз осмон монанди резиши борон бар сари онҳо санг рехтем. Пас он борони касоне, ки аз азоби илоҳӣ бим дода шуданд, вале парво накарда, имон наоварданд, борони ниҳоят бади ҳалоксозанда буд.

59 Эй Паёмбар, бигӯ: “**Сипос Аллоҳ (ҷ)-ро барои неъматҳояш ва амони илоҳӣ бар бандагони баргузидааш (асҳоби Паёмбар) аз азобе, ки бо он қавми Лут ва Солеҳро нобуд кард.**”[1] Магар Аллоҳи Маъбуди ҳақиқии подшоҳи ҳама мавҷудот беҳтар аст, ё он маъбудҳое, ки мушрикон мепарастанд ва молики зарару фоида нестанд?!

60 Ё чӣ касе осмонҳо ва заминро бидуни намунаи қаблӣ офарид ва барои шумо мардум аз осмон оби боронро фуруд оварда, пас Мо бо он об барои шумо боғҳои зебо рӯёнидем?! Шумо аз уҳдаи рӯёнидани он боғҳо намебаромадед, зеро қудрати чунин амалеро надоред. Танҳо Аллоҳ (ҷ) онро мерӯёнад. Оё ҳамроҳи Аллоҳ (ҷ) маъбуди дигаре ин корро кардааст?! Ҳаргиз накардааст, балки онҳо мардуме ҳастанд, ки аз ҳақ бармегарданд ва бо зулм Холиқро бо махлуқ яксон меҳисобанд.

61 Ё чӣ касе заминро ороми устуворе гардонид, ки сокинонашро ба изтироб намеорад ва дар дохили он дарёҳои ҷориро падид овард ва барои замин кӯҳҳои устуворро офарид ва байни баҳри ширину шӯр фосила қарор дод, ки аз омехтагии оби шӯр бо ширин ва фосидсозию ғайри қобили истеъмол гаштани он пешгирӣ мекунад?! Оё ҳамроҳи Аллоҳ (ҷ) маъбуди дигаре ин корро кардааст?! Ҳаргиз накардааст, балки бештари онҳо ёнагиашро намедонанд. Зеро агар медонистанд, ҳаргиз ба Аллоҳ (ҷ) ширк намеоварданд.

62 Ё вақте бандаи бечораи дар сахтӣ афтода Ӯро дуо кунад, чӣ касе дуояшро мепазирад ва бемориюу тангдастӣ ва ғайраро аз инсон бартараф месозад ва шуморо дар замин ҷонишин мегардонад, насл ба насл баъзеатон ҷонишини баъзеи дигар мешавед?! Оё ҳамроҳи Аллоҳ (ҷ) маъбуди дигаре ин корро кардааст?! Ҳаргиз накардааст, валекин шумо кам панд мегиред.

63 Ё чӣ касе шуморо бо насб кардани нишонаҳову ситорагон дар торикиҳои хушкӣ ва дарё раҳнамоӣ менамояд?! Ва чӣ касе шамолҳои башоратрасони наздикшавии боридани боронро, ки ҷузъе аз раҳмати илоҳӣ бар бандагон аст, мефиристад?! Оё ҳамроҳи Аллоҳ (ҷ) маъбуди дигаре ин корро мекунад?! Аллоҳ (ҷ) аз он махлуқоте, ки мушрикон ба Ӯ шарик месозанд, поку муқаддас аст.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Чун аҳли ботил дар муҳосираи далелҳои радношавандаи аҳли ҳақ қарор гиранд, зуд ба дуруштӣ ва тундравӣ паноҳ мебаранд;

2.Робитаи заношӯӣ бидуни имон дар охират суде намерасонад;

3.Оятҳои муборака тавассути ёдоварии неъматҳои Парвардигор эътиқоди яктопарастиро дар банда мустаҳкам мегардонад;

4.Худованд ба ҳар бандаи бечораи дар сахтӣ афтода, сарфи назар аз имондорию беимонӣ ваъда додааст, ки дуояшро мепазирад.

1. Тафсири “**бандагони баргузидаи Аллоҳ**” ба саҳобагони Паёмбари Худо (с) аз Абдуллоҳ ибни Муборак бо нақл аз Суфёни Саврӣ (р) ва дигарон омада аст. Худо онҳоро аз байни бандагон барои Паёмбараш ихтиёр карда аст. (**Мутарҷим**)

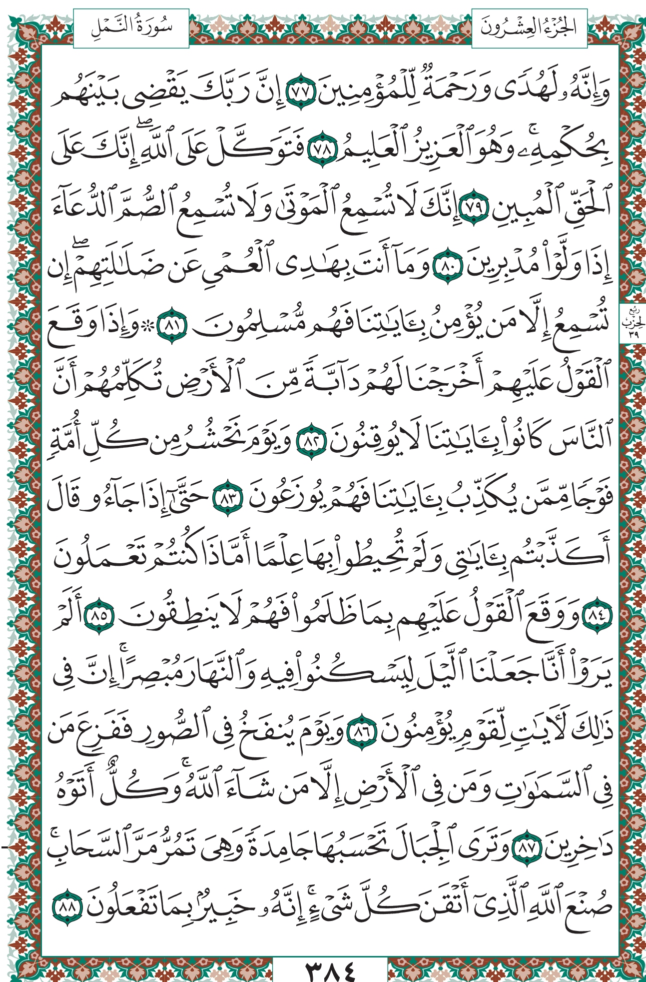
أَمَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ ۗ
أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ ۚ قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٦٤﴾ قُل
لَّا يَعْلَمُ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلْغَيْبَ إِلَّا ٱللَّهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُونَ
أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾ بَلِ ٱدَّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِى
شَكٍّ مِّنْهَا ۖ بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَءِذَا
كُنَّا تُرَٰبًا وَءَابَآؤُنَآ أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾ لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا
نَحْنُ وَءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾
قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ
﴿٦٩﴾ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُن فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾
وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٧١﴾ قُلْ عَسَىٰٓ
أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم بَعْضُ ٱلَّذِى تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ
لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾ وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ
فِى ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾ إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ
يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ أَكْثَرَ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

(64) Ё чӣ касе офаринишро дар бачадони зан марҳила ба марҳила оғоз мекунад, сипас ӯро баъди миронидан дубора зинда мегардонад?! Ва чӣ касе аз осмон бо рехтани борон ва аз замин бо рӯёнидани гиёҳ ба шумо рӯзӣ медиҳад?! Оё ҳамроҳи Аллоҳ (ч) маъбуди дигаре ин корро мекунад?! Эй Паёмбар, ба ин ҷамоаи мушрикон бигӯ: “**Агар шумо дар даъвои ҳақ буданатон содиқед, пас барои исботи дурустии амали ширки хеш ҳуҷҷат биёред.**”
(65) Эй Паёмбар, бигӯ: “**Фариштагон дар осмонҳову мардум дар замин ғайбро намедонанд, лекин Аллоҳ (ч) онро медонад. Ва онҳо ҷуз Парвардигор намедонанд, ки кай барои бозпурсӣ зинда карда мешаванд.**”
(66) Ё донишашон оиди қиёмат такомул ёфта, пас дар мавриди он яқин ҳосил намудаанд?![1] Не, балки онҳо дар бораи охират дар шак ва ҳайратанд, балки бешубҳа, рӯшноии қалбашон аз дидани он кӯр шудааст.
(67) Ва кофирон инкоркунон мегӯянд: “**Оё чун бимирем ва хок гардем, оё аз нав зинда гардонида шуданамон имкон дорад?**
(68) **Ҳамоно ба мо ва қаблан ба падаронамон ваъда дода шуда буд, ки ҳамаамон аз нав зинда гардонида мешавем, вале то имрӯз ҳақиқати инро надидаем. Ин ваъда ҷуз афсонаҳои гузаштагон, ки онро дар китобҳояшон ҷамъоварӣ кардаанд, чизе нест.**”
(69) Эй Паёмбар, ба ин мункирони растохез бигӯ: “**Ба ҳар ҷое аз замин хоҳед, сайру гашт биравед. Пас андеша кунед, ки фарҷоми кори таксибгарони растохез бо чӣ анҷомид.**” Бегумон Мо онҳоро барои дурӯғ шумурдани зиндашавии баъди марг ҳалок кардем.
(70) Ва ба сабаби он ки мушрикон аз даъвати ту рӯй гардонидаанд, ғамгин машав ва синаат аз он чи дасиса мекунанд, танг нагардад. Зеро ҳатман Парвардигор туро алайҳи онҳо пирӯз месозад.
(71) Ва кофирони мункири растохез аз қавмат мегӯянд: “**Агар шумо дар даъвои худ содиқ бошед, он азобе, ки ту ва мӯъминон онро ба мо ваъда медиҳед, кай таҳаққуқ меёбад?**”
(72) Эй Фиристодаи Мо, ба онҳо бигӯ: “**Шояд баъзеи он азобе, ки зудтар омаданашро талаб мекунед, ба шумо наздик шуда бошад.**”
(73) Ва эй Паёмбар, ба дурустӣ, Парвардигорат дар ҳаққи мардум соҳиби фазли бузург аст. Аз ҳамин сабаб, бо вуҷуди куфру маъсият дарҳол онҳоро гирифтори азоб намегардонад. Вале бештари мардум Худоро барои он чи ба онҳо инъом мекунад, сипосгузорӣ намекунанд.
(74) Ва албатта, Парвардигорат он чиро қалби бандагонаш пинҳон ва он чиро ошкор месозад, медонад. Ҳеҷ чизе аз Ӯ пӯшида нест ва дар ояндаи наздик онҳоро ба сазои аъмолашон мерасонад.
(75) Ва ҳеҷ чизи аз мардум дар осмон ва замин пинҳонмондае нест, магар ин ки он дар Китоби равшани Лавҳи маҳфуз сабтшуда аст.
(76) Ба дурустӣ ки ин Қуръони бар Муҳаммад (с) нозилшуда барои Бани Исроил аксари он чиро, ки дар борааш ихтилоф мекунанд, баён месозад ва каҷрафториҳои онҳоро кашф менамояд.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Илми ғайб хоси Аллоҳ (ч) буда, даъвои донистани он куфр аст;
2.Ибрат гирифтан аз фарҷоми умматҳои гузашта роҳи наҷот аст;
3.Илми Худованд кулли мавҷудотро иҳота кардааст;
4.Оятҳо ифодагари он аст, ки Қуръон каҷравӣ ва таҳрифкориҳои Бани Исроил оиди Китобашонро тасҳеҳ мекунад.

1. Ҳадаф аз ин қавл тамасхури мункирони қиёмат аст. Шоёни зикр аст, ки ояти карима бо такя ба қироатҳои мухталифи он тафсирҳои гуногун дорад. (**Мутарҷим**)

وَإِنَّهُۥ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ٧٧ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم
بِحُكْمِهِۦ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ ٧٨ فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ إِنَّكَ عَلَى
ٱلْحَقِّ ٱلْمُبِينِ ٧٩ إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ ٱلْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ
إِذَا وَلَّوْا۟ مُدْبِرِينَ ٨٠ وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِى ٱلْعُمْىِ عَن ضَلَٰلَتِهِمْ إِن
تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا فَهُم مُّسْلِمُونَ ٨١ ۞ وَإِذَا وَقَعَ
ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ
ٱلنَّاسَ كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ ٨٢ وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ
فَوْجًا مِّمَّن يُكَذِّبُ بِـَٔايَٰتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ٨٣ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُو قَالَ
أَكَذَّبْتُم بِـَٔايَٰتِى وَلَمْ تُحِيطُوا۟ بِهَا عِلْمًا أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ
٨٤ وَوَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا۟ فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ ٨٥ أَلَمْ
يَرَوْا۟ أَنَّا جَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِيَسْكُنُوا۟ فِيهِ وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِى
ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٨٦ وَيَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ فَفَزِعَ مَن
فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ وَكُلٌّ أَتَوْهُ
دَٰخِرِينَ ٨٧ وَتَرَى ٱلْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِ
صُنْعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ ٨٨

77 Ва ба дурустӣ ки Қуръон барои мӯъминони бо он амалкунанда ҳидоят ва раҳмат аст.

78 Эй Паёмбар, бешубҳа, Парвардигорат рӯзи қиёмат бо ҳукми одилонааш байни мӯъминону кофирон қазоват мекунад. Ба мӯъминон раҳм ва кофиронро азоб мекунад. Ва Ӯ Ғолиби Доност. Аз душманони Худ интиқом гирифта, ҳаққу ноҳақ наздаш омехта намешавад.

79 Пас ба Аллоҳ (ч) таваккул кун ва дар тамоми корҳоят ба Ӯ такя намо. Ба дурустӣ ки ту бар дини дурусти ошкор қарор дорӣ.

80 Эй Паёмбар, ҳамоно ту ба касоне, ки қалбашон ба сабаби куфр мурдааст, даъвататро шунавонида наметавонӣ ва низ онро ба ашхоси кар чун аз наздат рӯйтофта пушт гардонанд, шунавонида наметавонӣ.

81 Ва ту касонеро, ки рӯшноии қалбашон аз дидани ҳақиқат кӯр шудааст, аз залолаташон ҳидоят карда наметавонӣ. Пас барои онҳо ғамгин машав ва худро ранҷ мадеҳ. Ту даъвати хешро ҷуз ба касе, ки ба оятҳоямон имон меорад, намешунавонӣ. Зеро мӯъминон фармонбари фармонҳои Парвардигоранд.

82 Ва чун ба сабаби исрор варзиданашон бар куфру гуноҳ вуқӯи азоб қатъӣ шавад ва дар замин бадтарин мардум боқӣ монанд, замони наздикшавии қиёмат яке аз бузургтарин нишонаҳои он, ҷонвареро аз замин берун меоварем, он ҷонвар ҳамроҳи онҳо бо забони барояшон фаҳмо гап мезанад, ки мардум оятҳои бар Паёмбари Мо нозилшударо тасдиқ намекарданд.

83 Ва эй Паёмбар, рӯзеро ёд кун, ки Мо аз ҳар як уммат ҷамоаеро аз касоне, ки оятҳои Моро дурӯғ мешумурданд, ҷамъ меорем, пас онҳо аз аввал то охир ҷамъоварӣ шуда, ба ҷои бозпурсӣ ронда мешаванд.

84 Рондани онҳо идома меёбад, то он ки чун ба ҷои ҳисоботдиҳӣ мерасанд, Аллоҳ (ч) ба онҳо бо сарзаниш мегӯяд: "**Оё шумо оятҳои далолаткунандаи ягонагӣ ва дарбаргирандаи шариатамро дурӯғ шумурдед, ҳол он ки дар бораи он оятҳо иҳотаи илмӣ надоштед, то ботил буданашро исбот созед ва илман такзиб кунед? Ё шумо бо он оятҳои Мо чӣ кор мекардед, тасдиқ менамудед ё такзиб?!**"

85 Ва аз сабаби он ки бо куфр варзиданашон ва дурӯғ шумурдани оятҳои илоҳӣ зулм кардаанд, азоб бар онҳо воқеъ мегардад. Пас онҳо барои ҳимоят аз хештан сухан намекунанд, чунки аз пуштибонӣ оҷиз буда, ҳуҷҷатҳояшон ботил аст.

Чун кофирон зиндашавии баъди маргро инкор карданд, Худованд дар ояти минбаъда ҳолати хоб ва аз он бархостанро, ки аввал ба марг ва сонӣ ба зиндашавӣ шабоҳат дорад, хотиррасон намуда гуфт:

86 Оё ин мункирони растохез бо тааммул нигоҳ намекунанд, ки Мо шабро офаридем, то дар он бо хоб ором гиранд ва рӯзро равшан офаридем, то дар он ниёзҳои худро дида, аз пайи касби рӯзӣ шаванд. Албатта, дар ин хобҳои пай дар пай ва аз хоб бархостан барои қавме, ки имон меоранд, аломатҳои равшан аст.

87 Ва эй Паёмбар, рӯзеро ба ёд биёр, ки фариштаи муваззафшуда бори дуюм дар сур медамад. Пас ҳар ки дар осмонҳо ва замин аст, ба ваҳшат афтида, ҳароснок мегардад, магар касе, ки Аллоҳ (ч) аз фазлаш ӯро аз ин ҳолат истисно намудааст. Ва дар он рӯз тамоми махлуқот итоаткунон ва хору зор назди Парвардигор меоянд.

88 Ва дар он рӯз кӯҳҳоро дида, гумон мебарӣ, ки дар маконашон устувори беҳаракатанд, ҳол он ки онҳо дар воқеъ ба монанди суръати ҳаракати абрҳо ҳаракат мекунанд. Санъати Парвардигорест, ки ҳамаи чизро мустаҳкам месозад. Ба дурустӣ, Ӯ аз он чи мекунед, Бохабар аст. Ҳеҷ амали шумо аз Ӯ пӯшида намемонад ва дар ояндаи наздик барои он подошатон медиҳад.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1. Таваккул ба Худованд дорои аҳамияти калон аст;
2. Худованд дар оятҳо Паёмбар (с)-ро баҳо додааст, ки он кас дар роҳи дуруст буданд;
3. Ҳидояти тавфиқ танҳо дар ихтиёри Худованд аст;
4. Хоб далели марг ва аз он бархостан далели растохез аст.

مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَا وَهُم مِّن فَزَعٖ يَوۡمَئِذٍ ءَامِنُونَ ٨٩
وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ فَكُبَّتۡ وُجُوهُهُمۡ فِي ٱلنَّارِ هَلۡ تُجۡزَوۡنَ إِلَّا
مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ٩٠ إِنَّمَآ أُمِرۡتُ أَنۡ أَعۡبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ ٱلۡبَلۡدَةِ
ٱلَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُۥ كُلُّ شَيۡءٖۖ وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ
٩١ وَأَنۡ أَتۡلُوَاْ ٱلۡقُرۡءَانَۖ فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ
وَمَن ضَلَّ فَقُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ ٩٢ وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ
سَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ فَتَعۡرِفُونَهَاۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ ٩٣

ترتيبها ٢٨ سُورَةُ القَصَصِ آياتها ٨٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

طسٓمٓ ١ تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ ٢ نَتۡلُواْ عَلَيۡكَ
مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرۡعَوۡنَ بِٱلۡحَقِّ لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ ٣ إِنَّ
فِرۡعَوۡنَ عَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَجَعَلَ أَهۡلَهَا شِيَعٗا يَسۡتَضۡعِفُ
طَآئِفَةٗ مِّنۡهُمۡ يُذَبِّحُ أَبۡنَآءَهُمۡ وَيَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡۚ إِنَّهُۥ كَانَ
مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ٤ وَنُرِيدُ أَن نَّمُنَّ عَلَى ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ
فِي ٱلۡأَرۡضِ وَنَجۡعَلَهُمۡ أَئِمَّةٗ وَنَجۡعَلَهُمُ ٱلۡوَٰرِثِينَ ٥

(89) Ҳар ки дар рӯзи қиёмат имон ва амали шоиста биоварад, пас ӯро ҷаннат аст ва онҳо бо дарёфти осудагӣ аз ҷониби Парвардигор азваҳшати он рӯз дар амну осоишанд.

(90) Ва ҳар ки рӯзи охират куфр ва маъсият биоварад, ӯро дӯзах аст. Пас онҳо дар дӯзах бар чеҳраашон афканда мешаванд ва ба эшон бо сарзаниш ва иҳонат гуфта мешавад: “**Оё ба шумо ҷазое ҷуз ҷазои куфру маъсияте, ки дар дунё анҷом медодед, дода мешавад?**”

(91) Эй Паёмбар, ба онҳо бигӯ: “**Ман маъмур гардидаам, то Парвардигори Маккаро, ки онро дорои ҳурмат сохтааст, ибодат кунам. Дар ин сарзамин набояд хунрезӣ ва зулм сурат гирад ва куштани сайду буридани дарахтонаш ҷоиз нест. Ва моликияти тамоми чиз аз Ӯст. Ва маъмур шудаам, ки бо анҷоми ибодат аз ҷумлаи бандагони ба Парвардигор мутеъ ва таслимшуда бошам.**

(92) **Ва маъмур шудаам, ки Қуръонро бар мардум бихонам.**” Пас ҳар ки бо раҳнамоии Қуръон ҳидоят шуда, тибқи он амал кунад, пас фоидаи ҳидояташ ба худаш бармегардад ва ҳар ки гумроҳ шуда, аз раҳнамоиҳояш мунҳариф гардида, онро инкор намуда, амал накунад, пас бигӯ: “**Ман аз зумраи бимдиҳандагонам. Шуморо аз уқубати илоҳӣ бим медиҳам, аммо ҳидоятатон дар дасти ман нест.**”

(93) Ва эй Паёмбар, бигӯ: “**Сипос Аллоҳ (ч)-ро барои неъматҳои беҳисобаш. Ба дурустӣ, Аллоҳ (ч) нишонаҳои қудрати Хешро дар вуҷуди шумо, осмонҳову замин ва рӯзӣ бароятон нишон медиҳад, пас он аломатҳоро он чунон хоҳед шинохт, ки шуморо барои ба ҳақиқат таслим шудан раҳнамоӣ мекунад.**” Ва Парвардигори ту аз он чи мекунед, ғофил нест, балки аз тамоми амалҳоятон огоҳ аст. Ҳеҷ чиз аз Ӯ пӯшида намебошад ва дар оядаи наздик барои аъмолатон ба шумо подош медиҳад.

СУРАИ “ҚАСАС”
АЗ СУРАҲОИ НОЗИЛШУДА ДАР МАККАИ МУКАРРАМА
АЗ РӮИ ТАРТИБ БИСТУ ҲАШТУМ СУРАИ ҚУРЪОНИ КАРИМ
ДОРОИ ҲАШТОДУ ҲАШТ ОЯТ

Баъзе аз мақсадҳои асосии ин сураи муборака:

Бо нишон додани қудрат ва қонуни Парвардигор вобаста ба пирӯз гардонидани заифон ва нобуд сохтани мутакаббирон, зикри мизонҳои ҳақиқии шинохтани нерӯҳо.

Тафсир:

(1) “**То. Син. Мим.**” Дар оғози сураи Бақара сухан оиди тафсири оятҳои шабеҳи ин ҳуруф гузаштааст.

(2) Ин оятҳои Қуръони равшангари ҳақ аз ботил аст.

(3) Мо бар ту ба ростӣ ва айни ҳақиқат баъзе аз хабари Мӯсо ва Фиръавнро ба хотири[1] қавме, ки имон меоранд, қироат мекунем. Зеро маҳз аҳли имон аз ин ахбор фоида мегиранд.

(4) Ҳамоно Фиръавн дар сарзамини Миср аз ҳаддаш таҷовуз карда, худро бузург шумурд ва мардуми Мисрро ба гурӯҳҳои парокандаи мухталифи бо ҳам мухолиф табдил дод. Тоифае аз онҳоро, ки аз Бани Исроил иборат буданд, ба воситаи куштани писаронашон ва барои хидматгорӣ ва иҳонат боқӣ гузоштани духтаронашон нотавон месохт. Бешак, Фиръавн дар замин бо ситамкорию саркашӣ ва кибр аз зумраи фасодкорон буд.

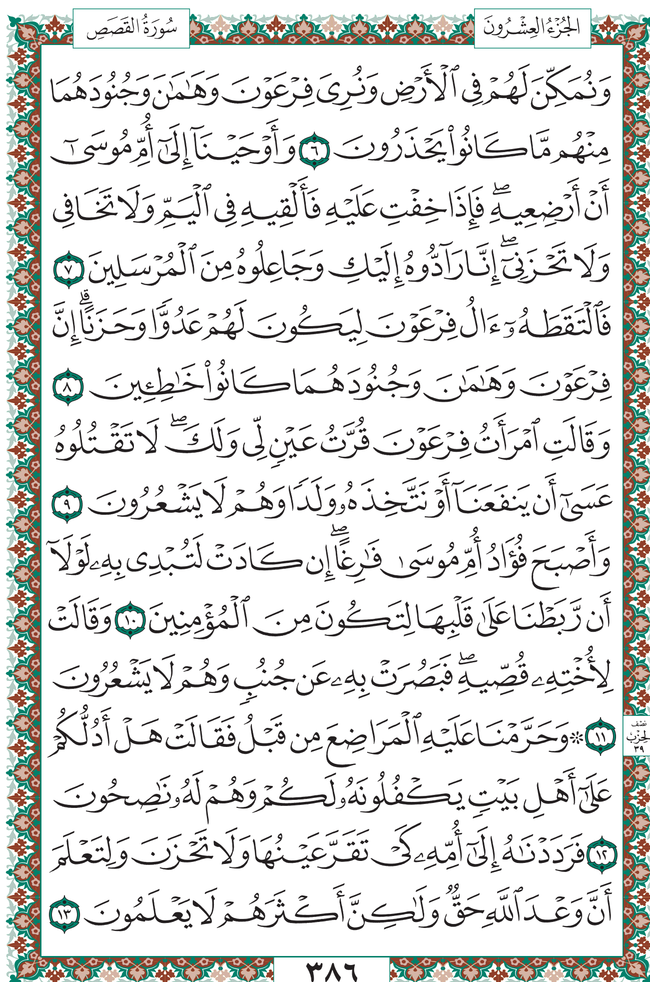
(5) Ва Мо ирода намуда будем, ки нисбат ба Бани Исроил, ки аз сӯи Фиръавн нотавон гардонида шуда буданд, бо ҳалоксозии душманашон ва берун овардани онҳо аз ҳадди нотавонӣ эҳсон намоем ва онҳоро пешвоёни роҳи ҳақ бигардонем, то дигарон ба онҳо пайравӣ кунанд ва онҳоро баъд аз ҳалокати Фиръавн вориси сарзамини муқаддаси Шом қарор диҳем.

Чунончи Аллоҳ (ч) ҷои дигар ишора ба ҳамин маъно мегӯяд: “**Ва ба Бани Исроил, ки Фиръавн ва қавмаш онҳоро шиканҷа дода, хор месохтанд, қаламрави шарқу ғарби он сарзаминро (мақсад сарзаминҳои Шоми шариф) ба мерос додем...**”.[2]

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Имон ва амали солеҳ ду сабаби асосии наҷот аз даҳшатҳои рӯзи қиёмат мебошад;
2.Куфр ва маъсият сабаби воридшавии дӯзаханд;
3.Қатлу зулму шикор дар сарзамини Ҳарам мамнӯъ аст;
4.Мӯъминон оқибат пирӯз ва соҳиби қудрат мегарданд.

1. Тафсири Ҷалолайн пешояндӣ “**лом**”-и қабл аз калимаи қавм овардашудаи оятро ба маънои “**ба хотири**” шарҳ дода аст. Дар тарҷума аз ин тавзеҳ истифода бурдаам, то маънои оят возеҳтар гардад. (**Мутарҷим**)
2. Аъроф: 137

الجُزْءُ العِشْرُونَ — سُورَةُ القَصَص

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا
مِنْهُم مَّا كَانُوا يَحْذَرُونَ ٦ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ
أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي
وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ٧
فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ
فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ٨
وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ
عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ٩
وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا
أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ١٠ وَقَالَتْ
لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَن جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ
الحزب ٣٩ ١١ * وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ
١٢ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ
أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ١٣

٣٨٦

6 Ва инчунин хостем бо соҳиби мулк гардонидани Бани Исроил ба онҳо кудрат бахшем ва ба Фиръавн ва бузургтарин ёвараш Ҳомон ва ёваронашон бо дастони навзоди Бани Исроил заволи салтанаташонро, ки доим аз ин рухдод ҳазар мекарданд, нишон диҳем.

Чун Аллоҳ (ч) дар ояти мазкур фарҷоми мулки Фиръавн, иззату эътибори Мӯсо ва Бани Исроилро овард, дар ояти зерин нашъунамо ёфтани Мӯсо то даврони ба рисолат расиданашро зикр намуда гуфт:

7 Ва ба Модари Мӯсо бо ин мазмун илҳом фиристодем, ки ӯро шир бидеҳ. Пас чун дар борaи писарат аз шарри Фиръавн ва қавмаш битарсӣ, ки ӯро мекушанд, пас ӯро дар сандуқе гузор ва он сандуқро дар дарёи Нил андоз ва нисбаташ аз ғарқ шудан ва шарри Фиръавн ҳаросон мабош ва ба сабаби фироқаш ғамгин машав. Ба дурустӣ, Мо Мӯсоро наздат зинда бармегардонем ва ӯро аз фиристодагони Худ ба сӯи мардум мегардонем.

8 Модари Мӯсо фармудаи Моро дар бораи гузоштани писараш дар сандуқ ва афканданаш дар дарёи Нил иҷро намуд. Пас хонадони Фиръавн Мӯсоро пайдо карда, ӯро аз дарё гирифтанд, то оқибат кор ба он анҷомад, ки иродаи илоҳӣ оиди он ки Мӯсо душмани Фиръавн ва боиси ҷалби андӯҳи қавми вай гардида, салтанаш бо дастони ҳамин тифли навзод сарнагун мешавад, таҳаққуқ ёбад. Бешубҳа, Фиръавн ва вазираш Ҳомон ва ёваронашон ба сабаби куфру туғён ва фасодкорӣ амдан хатокор буданд.

9 Ва ватқе Фиръавн хост Мӯсоро ба қатл расонад, ҳамсараш ба ӯ гуфт: “**Ин тифли навзод барои ман ва ту сарчашмаи шодмонист. Ӯро накушед, шояд вай ба мо бо хидматрасонӣ фоида мебахшад ё ин ки ӯро бо роҳи писархонӣ ба худ фарзанд мегирем.**” Ва онҳо аз фарҷоми кор бехабар буданд, ки тахти салтанати Фиръавн бо дастони Мӯсо вожгун мегардад.

10 Ва қалби Модари Мӯсо аз тамоми корҳои дунё ба ҷуз писараш холӣ гардид. Вай аз ҳолати фарзандаш сабр карда наметавонист, ҳатто аз шиддати алоқамандӣ ба ӯ қариб ошкор мекард, ки Мӯсо фарзанди ӯст, агар Мо қалбашро устувор намесохтем ва сабраш намебахшидем. Мо қалби Модари Мӯсоро ором ва устувор сохтем, то дар баробари қазои илоҳӣ аз мӯъминони босабри таваккулкунанда бошад.

11 Ва Модари Мӯсо баъд аз он ки писарашро дар дарё афканд, ба хоҳарбузурги Мӯсо гуфт: “**Аз пайи Мӯсо бирав, то бидонӣ бо вай чӣ рух медиҳад.**” Пас хоҳарбузурги Мӯсо бародарашро аз дур дид, то ҳақиқати кораш кашф нагардад ва Фиръавн бо қавмаш намедонистанд ин духтар хоҳарбузурги Мӯсо буда, дар ҷустуҷӯи ӯст.

12 Ва Мӯсо бо тадбири сохтаи Мо аз нӯшидани шири занҳои ғайр худдорӣ намуд. Пас чун хоҳарбузургаш дид, ки ҳамсари Фиръавн ва ходимаҳои қаср барои шир додани Мӯсо ҳарисанд, ба онҳо гуфт: “**Оё ман шуморо ба хонадоне раҳнамоӣ кунам, ки сарпарастии шир додан ва нигоҳубини ин кӯдакро бар ухда мегиранд ва онҳо дар ҳаққи ин навзод хайрхоҳанд?**”

13 Пас Мӯсоро ба назди Модараш баргардонидем, то чашмаш бо аз наздик дидани писараш ором гирад ва аз фироқаш ғамгин нашавад ва бидонад, ки ваъдаи Аллоҳ (ч), ки Мӯсоро наздаш мегардонад, ҳақ ва рост буд, валекин аксари онҳо ин ваъдаро намедонистанд ва касе аз он ки ин зан Модари Мӯсои навзод аст, огоҳӣ надошт.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Худо бандагони солеҳашро аз макри душман ҳифз мекунад;
2.Золим оқибат ба чоҳи кандааш афтода, ҳалок мегардад;
3.Эҳсоси муҳаббати модарон ба фарзандонашон ниҳоят сахт аст;
4.Барои раҳоӣ аз ситами золим истифодаи макри саҳеҳ ҷоиз аст;
5.Ваъдаи Парвардигор ногузир ба вуқӯъ мепайвандад.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسۡتَوَىٰٓ ءَاتَيۡنَٰهُ حُكۡمٗا وَعِلۡمٗاۚ وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي
ٱلۡمُحۡسِنِينَ ١٤ وَدَخَلَ ٱلۡمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفۡلَةٖ مِّنۡ أَهۡلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيۡنِ يَقۡتَتِلَانِ هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ وَهَٰذَا مِنۡ عَدُوِّهِۦۖ
فَٱسۡتَغَٰثَهُ ٱلَّذِي مِن شِيعَتِهِۦ عَلَى ٱلَّذِي مِنۡ عَدُوِّهِۦ فَوَكَزَهُۥ
مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيۡهِۖ قَالَ هَٰذَا مِنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِۖ إِنَّهُۥ عَدُوّٞ مُّضِلّٞ
مُّبِينٞ ١٥ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمۡتُ نَفۡسِي فَٱغۡفِرۡ لِي فَغَفَرَ لَهُۥٓۚ إِنَّهُۥ
هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ١٦ قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنۡعَمۡتَ عَلَيَّ فَلَنۡ أَكُونَ
ظَهِيرٗا لِّلۡمُجۡرِمِينَ ١٧ فَأَصۡبَحَ فِي ٱلۡمَدِينَةِ خَآئِفٗا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا
ٱلَّذِي ٱسۡتَنصَرَهُۥ بِٱلۡأَمۡسِ يَسۡتَصۡرِخُهُۥۚ قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰٓ إِنَّكَ لَغَوِيّٞ
مُّبِينٞ ١٨ فَلَمَّآ أَنۡ أَرَادَ أَن يَبۡطِشَ بِٱلَّذِي هُوَ عَدُوّٞ لَّهُمَا قَالَ
يَٰمُوسَىٰٓ أَتُرِيدُ أَن تَقۡتُلَنِي كَمَا قَتَلۡتَ نَفۡسَۢا بِٱلۡأَمۡسِۖ إِن تُرِيدُ
إِلَّآ أَن تَكُونَ جَبَّارٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلۡمُصۡلِحِينَ
١٩ وَجَآءَ رَجُلٞ مِّنۡ أَقۡصَا ٱلۡمَدِينَةِ يَسۡعَىٰ قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ ٱلۡمَلَأَ
يَأۡتَمِرُونَ بِكَ لِيَقۡتُلُوكَ فَٱخۡرُجۡ إِنِّي لَكَ مِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ ٢٠
فَخَرَجَ مِنۡهَا خَآئِفٗا يَتَرَقَّبُۖ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ٢١

Чун Аллоҳ (ч) дар оятҳои қаблӣ даврони хурдсолии Мӯсо (а)-ро овард, дар оятҳои зерин марҳилаи ҷавонии ӯро зикр намуда гуфт:

(14) Ва чун Мӯсо (а) ба синни нерӯмандшавии ҷисмониаш расид ва қавӣ гашт, ба вай фаҳм ва қабл аз паёмбарӣ оиди дини Бани Исроил дониш ато намудем. Ва он гуна ки ба Мӯсо дар бадали ибодат подош додем, дар ҳар замон ва макон ба бандагони некӯкорамон ҳамин гуна подош медиҳем.

(15) Ва Мӯсо ҳангоми истироҳати мардум дар хонаҳояшон вориди шаҳр[1] шуд. Пас дар шаҳр ду мардеро пайдо кард, ки бо якдигар низоъ ва занозанӣ мекарданд. Яке аз онҳо аз қабилаи Бани Исроил, қавми Мӯсо ва дигараш аз қибтиҳои қавми Фиръавн, душманони Мӯсо буд. Пас он марде, ки аз қавми Мӯсо буд, аз вай талаб кард, то ӯро алайҳи марди дигаре, ки аз қибтиҳои душманони Мӯсо аст, кӯмак кунад. Баъд аз ин Мӯсо он марди қибтиро як мушт зад, пас аз шиддати мушташ бо як зарба ӯро ба қатл расонид. Мӯсо баъд аз ин рухдод зуд ба худ омад ва гуфт: “**Ҳамоно ин амал аз ороишот ва иғвогариҳои Шайтон аст. Ба дурустӣ, Шайтон барои касе, ки аз ӯ пайравӣ кунад, душмани гумроҳсозандаи ошкор аст. Коре, ки аз сӯи ман рух дод, аз сабаби адовати Шайтон сурат гирифта, мехоҳад маро гумроҳ созад.**”

(16) Мӯсо ба гуноҳи хеш эътироф намуд ва ба Парвардигораш рӯй оварда гуфт: “**Эй Парвардигорам, бегумон ман бо куштани марди қибтӣ бар худ ситам кардам. Пас гуноҳамро биомурз.**” Аллоҳ (ч) баъди ин дуову истиғфор Мӯсоро мағфират кард. Ба дурустӣ ки Аллоҳ (ч) нисбат ба бандагони тавбакораш бағоят Бахшандаи Меҳрубон аст.

(17) Мӯсо дуои худро идома дода гуфт: “**Эй Парвардигори ман, ба сабаби он чи аз нерӯ, ҳикмат ва илм бар ман инъом кардаӣ, пас ҳаргиз барои муҷримон дар ҷинояташон ёрирасон ва ҳимоятгар намегардам.**”

(18) Пас чун аз ҷониби Мӯсо қатли марди қибтӣ ба вуқӯъ пайваст, вай дар шаҳр ҳаросон гашта, мунтазир буд, ки чӣ ҳодиса рух медиҳад. Пас ногаҳон дид он марде, ки дирӯз аз ӯ муқобили марди қибтӣ кӯмак мехост, имрӯз алайҳи қибтии дигар ёрӣ меҷӯяд. Мӯсо ба он мард гуфт: “**Ҳамоно ту гумроҳи ошкор ҳастӣ.**”

(19) Пас чун Мӯсо хост ба он марди қибтӣ, ки душмани ӯ ва марди яҳудӣ буд, ҳамла намояд, марди яҳудӣ аз сабаби он ки аз Мӯсо шунид, ки ба вай “**Ҳамоно ту гумроҳи ошкор ҳастӣ**” гуфта буд, гумон кард Мӯсо қасд дорад ба вай ҳамла кунад, хитоб ба Мӯсо гуфт: “**Оё он гуна ки дирӯз мардеро куштӣ, имрӯз мехоҳӣ маро бикушӣ? Мақсади ту танҳо аз он иборат аст, ки мехоҳӣ дар замин қудратманд бошӣ, мардумро бикушӣ ва нисбат ба онҳо ситам намоӣ. Ва намехоҳӣ аз ислоҳгарони тарафҳои низоъкунанда бошӣ.**”

(20) Ва чун ин хабар овоза гашт, марде аз дуртарин гӯшаи шаҳр аз рӯи дилсӯзӣ ба Мӯсо, ки аз ҷониби тобеони Фиръавн мавриди пайгард қарор гирифта, дастгир мешавад, шитобон омада гуфт: “**Эй Мӯсо, ҳамоно ашрофони қавми Фиръавн дар мавриди қатли ту бо ҳам машварат доранд. Ба дурустӣ, ман барои ту аз хайрхоҳон ҳастам. Дилам бароят аз он ки онҳо туро дастгир карда, ба қатл расонанд, месӯзад.**”

(21) Пас Мӯсо машварати он марди носеҳро ба инобат гирифта, аз шаҳр ҳаросон берун шуда, мунтазир буд, ки бо вай чӣ рух медиҳад. Ба Аллоҳ (ч) рӯй оварду гуфт: "**Эй Парвардигорам, маро аз ин қавми золим наҷот бидеҳ, то ба ман осеб нарасонанд.**”

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Яке аз одоби дуо он аст, ки банда гуноҳи худро эътироф кунад;

2.Шукргузории ҳақиқӣ он аст, ки бандаро водор ба ибодат ва тарки маъсият намояд;

3.Шитофтан ба насиҳат ва хайрхоҳӣ, махсусан агар ҳаёти шахси мӯъмине дар хатар қарор дошта бошад, аҳамияти зиёд дорад;

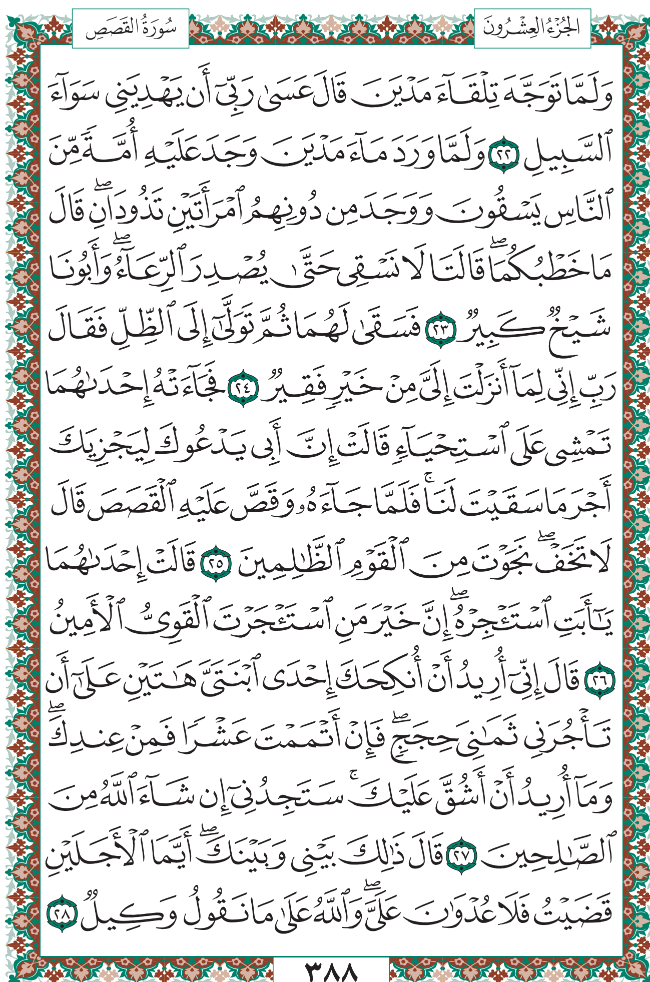
4.Нахуст истифода бурдан аз омилҳои наҷот, сипас рӯй овардан ба Худо воҷиб мебошад.

22 Ва вақте Мӯсо ба тарафи Мадян раҳсипор гашт, гуфт: “**Шояд Парвардигорам маро ба беҳтарин роҳ раҳнамоӣ кунад ва дигар аз он берун нашавам.**”

23 Ва чун назди чоҳи Мадян, ки мардум аз он об мегирифтанд, расид, як гурӯҳ аз мардумеро ёфт, ки чорвоҳояшонро об медоданд ва ғайр аз онҳо ду занеро ёфт, ки гӯсфандонашонро то замоне ки мардум чорвоҳои худро об диҳанд, аз об боз медоранд. Мӯсо ба он ду зан гуфт: “**Шуморо чӣ шудааст, ки гӯсфандонатонро якҷо бо мардум об намедиҳед?!**” Он ду зан дар посух гуфтанд: “**Мо тибқи одатамон то замоне ки чӯпонҳо аз назди чоҳ баргарданд, гӯсфандонамонро об намедиҳем, зеро аз омехташавӣ бо номаҳрамон ҳазар мекунем ва падарамон пирамарди солхӯрда буда, гӯсфандонро инҷо оварда, об дода наметавонад. Мо маҷбурем, ки ин корро худамон кунем.**”

24 Пас қалби Мӯсо барои он ду зан ба риққат омад ва гӯсфандони онҳоро об дод. Сипас ба сӯи сояе баргашта, зери он истироҳат намуд ва Парвардигорашро бо ишора ба ҳоҷатмандиаш дуо карда гуфт: “**Эй Парвардигорам, ҳамоно ман ба ҳама гуна хайре, ки онро бароям фуруд меорӣ, ниёзманд ҳастам.**”

25 Пас он ду зан рафтанд ва ба падарашон аз Мӯсо қисса карданд. Падарашон якеашонро барои даъват намудани Мӯсо фиристод. Пас ӯ шармгинона назди Мӯсо омада гуфт: “**Бешак, Падарам туро наздаш мехонад, то бароят дар бадали он ки барои мо аз чоҳ об кашидӣ, муздатро бидиҳад.**” Пас вақте ки Мӯсо ба назди падари онҳо омад ва саргузашташро қисса намуда, аз ахбори хеш огоҳ сохт, он мард хотири Мӯсоро ҷамъ карда гуфт: “**Натарс. Аз бадии қавми золими Фиръавн ва пайравонаш наҷот ёфтӣ. Зеро онҳо дар шаҳри Мадян салтанат надоранд. Инҷо ба ту зарар расонида наметавонанд.**”

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّيٓ أَن يَهْدِيَنِي سَوَآءَ
ٱلسَّبِيلِ ﴿٢٢﴾ وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ
ٱلنَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ ٱمْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ
مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصْدِرَ ٱلرِّعَآءُ وَأَبُونَا
شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾ فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰٓ إِلَى ٱلظِّلِّ فَقَالَ
رَبِّ إِنِّي لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾ فَجَآءَتْهُ إِحْدَىٰهُمَا
تَمْشِي عَلَى ٱسْتِحْيَآءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ
أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَآءَهُۥ وَقَصَّ عَلَيْهِ ٱلْقَصَصَ قَالَ
لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَتْ إِحْدَىٰهُمَا
يَٰٓأَبَتِ ٱسْتَـْٔجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ ٱسْتَـْٔجَرْتَ ٱلْقَوِيُّ ٱلْأَمِينُ
﴿٢٦﴾ قَالَ إِنِّيٓ أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ٱبْنَتَيَّ هَٰتَيْنِ عَلَىٰٓ أَن
تَأْجُرَنِي ثَمَٰنِيَ حِجَجٍ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِندِكَ
وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ مِنَ
ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا ٱلْأَجَلَيْنِ
قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَٰنَ عَلَيَّ وَٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾

26 Яке аз он ду духтар ба падарашон гуфт: “**Эй Падарам, ӯро муздур бигир, то гӯсфандонамонро нигоҳубин кунад. Зеро ин мард барои он ки ӯро муздур бигирӣ, лоиқ аст, зеро вай нерӯманд ва амонатдор аст. Бо нерӯяш вазифаи чӯпониро ба ҷо меорад ва бо амонатдориаш он чи бар ухдааш амонат гузошта шавад, ҳифз менамояд.**”

27 Падари он ду духтар ба Мӯсо хитоб карда гуфт: “**Ҳамоно ман мехоҳам аз ин духтаронам якеашро ба ақди никоҳат дарорам, ба шарти он ки ту дар ивази маҳраш муддати ҳашт сол гӯсфандони моро нигоҳубин мекунӣ. Пас агар муддатро даҳ сол такмил диҳӣ, пас ин аз хайрхоҳии худи туст, вале бароят воҷиб нест. Зеро ақди байни ману ту ҳашт сол баста мешавад ва аз ин бештар ихтиёрӣ аст. Ва намехоҳам туро ба иҷрои коре ухдадор созам, ки бароят машаққат орад. Агар Аллоҳ (ҷ) хоҳад, бегумон маро аз бандагони неке меёбӣ, ки ба аҳдашон вафодор буда, онро намешикананд.**”

28 Мӯсо гуфт: “**Ин ақди байни ман ва байни ту бар асоси он шартҳое баста шуд, ки тавофуқ намудем. Ҳар кадом аз ду мӯҳлати даҳ ё ҳашт солро бароят иҷро кунам, ба ваъдаи худ вафо кардаам. Аз ман аз ин бештарро дархост намекунӣ. Ва Аллоҳ (ҷ) бар он чи гуфтем ва ақд бастем, Шоҳиду Нигаҳбон аст.**”

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Паноҳ бурдан ба Парвардигор ва илтиҷо аз Ӯ дар дунёву охират роҳи наҷот аст;

2.Шарми зани мусалмон сабаби шарофат ва баланд гардидани мақомаш мегардад;

3.Изҳори назар намудани зан ва дар сурати дуруст буданаш бар он такя кардан кори писандида аст;

4.Нерӯмандӣ ва амонатдорӣ ду сифати асосии масъули комёб маҳсуб мешавад;

5.Дар ивази пули нақд пардохтани маҳр бо манфиат раво аст.

ربع الحزب ٣٩

۞ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلۡأَجَلَ وَسَارَ بِأَهۡلِهِۦٓ ءَانَسَ مِن جَانِبِ
ٱلطُّورِ نَارٗاۖ قَالَ لِأَهۡلِهِ ٱمۡكُثُوٓاْ إِنِّيٓ ءَانَسۡتُ نَارٗا لَّعَلِّيٓ ءَاتِيكُم
مِّنۡهَا بِخَبَرٍ أَوۡ جَذۡوَةٖ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمۡ تَصۡطَلُونَ
٢٩ فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِيَ مِن شَٰطِيِٕ ٱلۡوَادِ ٱلۡأَيۡمَنِ فِي ٱلۡبُقۡعَةِ
ٱلۡمُبَٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ أَن يَٰمُوسَىٰٓ إِنِّيٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ
ٱلۡعَٰلَمِينَ ٣٠ وَأَنۡ أَلۡقِ عَصَاكَۚ فَلَمَّا رَءَاهَا تَهۡتَزُّ كَأَنَّهَا
جَآنّٞ وَلَّىٰ مُدۡبِرٗا وَلَمۡ يُعَقِّبۡۚ يَٰمُوسَىٰٓ أَقۡبِلۡ وَلَا تَخَفۡۖ
إِنَّكَ مِنَ ٱلۡأٓمِنِينَ ٣١ ٱسۡلُكۡ يَدَكَ فِي جَيۡبِكَ تَخۡرُجۡ
بَيۡضَآءَ مِنۡ غَيۡرِ سُوٓءٖ وَٱضۡمُمۡ إِلَيۡكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهۡبِۖ
فَذَٰنِكَ بُرۡهَٰنَانِ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦٓۚ إِنَّهُمۡ
كَانُواْ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ ٣٢ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلۡتُ مِنۡهُمۡ نَفۡسٗا
فَأَخَافُ أَن يَقۡتُلُونِ ٣٣ وَأَخِي هَٰرُونُ هُوَ أَفۡصَحُ مِنِّي لِسَانٗا
فَأَرۡسِلۡهُ مَعِيَ رِدۡءٗا يُصَدِّقُنِيٓۖ إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ٣٤
قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجۡعَلُ لَكُمَا سُلۡطَٰنٗا فَلَا
يَصِلُونَ إِلَيۡكُمَا بِـَٔايَٰتِنَآۚ أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلۡغَٰلِبُونَ ٣٥

(29) Пас чун Мӯсо комилтарини ду мӯҳлат (**даҳ сол**)-ро ба итмом расонид ва бо хонадонаш аз Мадян ба сӯи Миср равон шуд, аз ҷониби кӯҳи Тур оташеро дид. Ба хонадонаш гуфт: "**Ҳаминҷо истед. Бешак, ман оташеро дидам. Шояд ман бароятон аз назди он оташ хабаре ё шӯълаеро биёрам, ки аз он оташ фурӯзон намоед, то худро аз сардӣ гарм созед.**"

(30) Пас чун Мӯсо назди он оташ омад, Парвардигораш аз ҷониби водии тарафи рости Мӯсо, дар маконе, ки ба сабаби бо вай гуфтугӯ карданаш онро муборак гардонида буд, аз самти як дарахт ӯро бо ин мазмун нидо намуд: "**Эй Мӯсо, бегумон ман Аллоҳи Парвардигори ҷаҳониён ҳастам.**"

(31) Ва инчунин бо ин маъно ба ӯ нидо кард: "**Асоятро биандоз.**" Мӯсо барои иҷрои амри илоҳӣ онро андохт. Пас вақте асоро дид, ки меҷунбад, мисли он ки дар суръатнокӣ ба мор шабоҳат дорад, аз тарс пушт гардонида гурехт ва ақиб барнагашт. Парвардигораш ӯро нидо карда гуфт: "**Эй Мӯсо, биё ва аз асои мисли мор ҷунбанда матарс. Зеро бегумон ту аз шарри он ва аз шарри ҳар чи ҳарос дорӣ, аз ҷумлаи бандагони дар амон буда ҳастӣ.**

(32) **Дастатро ба гиребонат дохил кун, бидуни марази махав сафед берун мешавад.**" Мӯсо дасташро ба гиребонаш даровард, чун онро берун овард, монанди барф сафед буд. Парвардигор дар идома гуфт: "**Дастатро ҷамъ сохта, бар синаат бигузор, то эҳсоси тарсат ором шавад.**" Вақте ки Мӯсо дасташро бар синааш гузошт, тарсаш бартараф гашт. Пас асо ва дасти сафед ҳуҷҷатҳои аз Парвардигорат ба Фиръавн ва ашрофони қавмаш фиристода шудаанд. Ҳамоно Фиръавн ва пайравонаш ба сабаби куфр ва маъсияташон қавми аз итоати Худо хориҷ буданд.

(33) Мӯсо (а) илтиҷокунон ба Парвардигораш рӯй оварда гуфт: "**Эй Парвардигорам, ҳамоно ман аз онҳо шахсеро куштаам. Пас хавф дорам, ки агар бо рисолати Ту наздашон равам, маро дар бадали он марди куштаам мекушанд.**

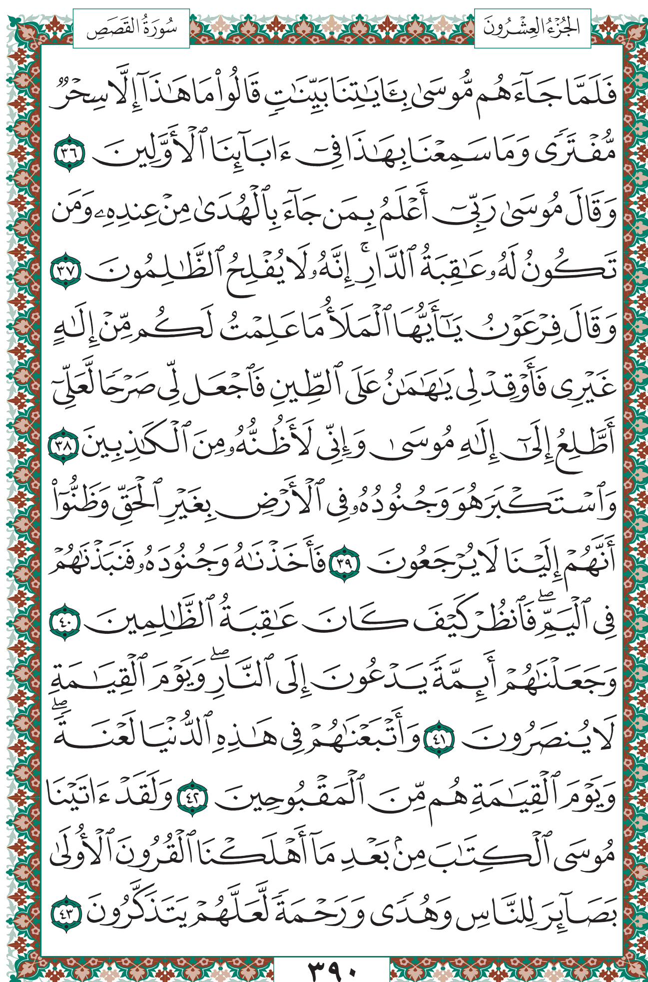
(34) **Ва бародарам Ҳорун, каломи ӯ аз каломи ман равшантар аст. Пас ӯро ҳамроҳам ҳамчун ёвар бифирист, ки агар Фиръавн ва қавмаш маро дурӯғгӯ шуморанд, Ҳорун маро тасдиқ намуда, дар гуфтаҳоям мувофиқат намояд. Ба дурустӣ, ман метарсам, ки онҳо маро ба дурӯғгӯӣ нисбат медиҳанд, чунончи умматҳои гузашта паёмбаронашонро такзиб карда буданд.**"

(35) Аллоҳ (ч) ба дархости Мӯсо (а) посух дода гуфт: "**Эй Мӯсо, Мо туро бо фиристодани бародарат ба сифати паёмбари ёвар қувват мебахшем ва барои ҳардуи шумо ҳуҷҷат ва таъйиди хешро қарор медиҳем. Пас онҳо ба шумо зарар расонида наметавонанд. Бешак, шумо ва мӯъминони пайраватон ба василаи мӯъҷизаҳое, ки онро бароятон фиристодаем, алайҳи Фиръавн ва қавмаш пирӯзед.**"

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1. Вафо ба аҳд аз сифатҳои аҳли имон аст;
2. Гуфтугӯи Худо бо Мӯсо (а) ба маънои ҳақиқии он собит аст;
3. Даъватгар ба касе ниёз дорад, ки дар ин роҳи душвор ӯро кӯмак кунад;
4. Равшанбаёнӣ барои даъватгарон дорои аҳамияти зиёд аст.

(36) Пас вақте Мӯсо (а) бо мӯъҷизаҳои равшани
ато намудаи Мо ба назди Фиръавн ва қавмаш
омад, онҳо гуфтанд: “**Он чи Мӯсо овардааст,
ҷуз ҷодуи бофтае чизе нест. Ва мо ин гуна
даъвои нубувватро дар даврони падарони
гузаштаамон нашунидаем.**”
(37) Ва Мӯсо (а) ба Фиръавн хитоб карда гуфт:
“**Парвардигорам касеро, ки аз назди Ӯ ҳидоят
овардааст ва низ он касеро, ки дар охират
фарҷоми нек аз ӯст, медонад. Ҳамоно золимон
ба муроди хеш намерасанд ва аз он чи ҳарос
доранд, наҷот намеёбанд.**”
(38) Ва Фиръавн пешвоёни қавмашро мухотаб
қарор дод ва гуфт: “**Эй ҷамъи ашрофон, ман
барои шумо ҷуз худ дигар маъбудеро намедо-
нам. Пас эй Ҳомон, бароям бар гил оташ
биафрӯз, то сахт шавад. Баъдан бо истифода
аз он гили сахтшуда бинои баланде бисоз,
шояд маъбуди Мӯсоро бинам ва дар борааш
иттилоъ ёбам. Ва ҳамоно ман гумон мекунам,
ки Мӯсо дар даъвои худ оиди он ки гӯё аз
ҷониби Худо ба сӯи ман ва қавмам фиристода
шудааст, аз дурӯғгӯён аст.**”
(39) Ва кибри Фиръавн ва лашкариёнаш шиддат
ёфт ва онҳо дар сарзамини Миср ба ноҳақ
хештанро бузург шумурданд ва растохезро инкор
намуда, пиндоштанд, ки онҳо рӯзи қиёмат барои
бозпурсӣ ва гирифтани ҷазо ба сӯи Мо
баргардонида намешаванд.
(40) Ба ҳамин сабаб, Мо Фиръавну лашкариё-
нашро гирифтем, пас онҳоро дар баҳр афкандем,
ҳамагӣ ғарқ ва ҳалок гардиданд. Пас эй Паёмбар, андеша кун, ки фарҷоми золимон бо чӣ анҷомид?
Бегумон онҳо оқибат нобуд гаштанд.
(41) Ва Фиръавнро бо лашкариёнаш пешвоёни саркашону золимон қарор додем, ки онҳо бо нашри
куфру залолат паёравонашонро ба сӯи дӯзах фаро мехонанд. Ва рӯзи қиёмат ба онҳо бо
раҳониданашон аз дӯзах кӯмак расонида намешавад. Балки ба сабаби эҷоди одатҳои бад ва
даъвати дигарон ба залолат уқубаташон дучанд мегардад. Бар онҳо гуноҳи амали худ ва ҷурми
касоне, ки дар гумроҳӣ пайравиашон кардаанд, навишта мешавад.
(42) Ва дар ин дунё илова бар азоби охират аз дунболи онҳо расвоӣ ва лаънатро фиристодем. Ва онҳо
рӯзи қиёмат аз мазамматгаштагони аз раҳмати Аллоҳ (ҷ) дуршудагонанд.
(43) Ва ба дурустӣ ки Мо баъд аз он ки ба сӯи умматҳои гузашта паёмбаронамонро фиристодем, пас
қавмашон такзибашон намуданд ва ба ҳамин сабаб онҳоро ҳалок сохтем, ба Мӯсо Тавротро додем,
дар ҳоле ин Китоб шомили андарзҳое буд, ки дидаи ботинии мардумро равшан мекард, то онҳо он
чи ба фоидаашон аст, иҷро ва он чи ба зарарашон аст, тарк кунанд ва онҳоро ба сӯи некӣ раҳнамоӣ
менамуд ва барояшон мояи раҳмат буд, чунки хайри дунё ва охиратро дарбар мегирифт, то мардум
неъматҳои Худоро ба хотир оварда, сипосгузорӣ кунанд ва имон биёранд.

الجزء العشرون — سورة القصص

فَلَمَّا جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا بَيِّنَٰتٖ قَالُواْ مَا هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ
مُّفۡتَرٗى وَمَا سَمِعۡنَا بِهَٰذَا فِيٓ ءَابَآئِنَا ٱلۡأَوَّلِينَ ٣٦
وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٓ أَعۡلَمُ بِمَن جَآءَ بِٱلۡهُدَىٰ مِنۡ عِندِهِۦ وَمَن
تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِۚ إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ ٣٧
وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَأُ مَا عَلِمۡتُ لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ
غَيۡرِي فَأَوۡقِدۡ لِي يَٰهَٰمَٰنُ عَلَى ٱلطِّينِ فَٱجۡعَل لِّي صَرۡحٗا لَّعَلِّيٓ
أَطَّلِعُ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُۥ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ ٣٨
وَٱسۡتَكۡبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُۥ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ وَظَنُّوٓاْ
أَنَّهُمۡ إِلَيۡنَا لَا يُرۡجَعُونَ ٣٩ فَأَخَذۡنَٰهُ وَجُنُودَهُۥ فَنَبَذۡنَٰهُمۡ
فِي ٱلۡيَمِّۖ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ ٤٠
وَجَعَلۡنَٰهُمۡ أَئِمَّةٗ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلنَّارِۖ وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ
لَا يُنصَرُونَ ٤١ وَأَتۡبَعۡنَٰهُمۡ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا لَعۡنَةٗۖ
وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ هُم مِّنَ ٱلۡمَقۡبُوحِينَ ٤٢ وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا
مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ مِنۢ بَعۡدِ مَآ أَهۡلَكۡنَا ٱلۡقُرُونَ ٱلۡأُولَىٰ
بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ ٤٣

٣٩٠

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Одатан гумроҳон кӯшиш мекунанд, то ҳақиқатро бо шубҳаҳои бепоя рад намоянд;
2.Кибр монеи пазируфтани ҳақ аст;
3.Фарҷоми фоҷеаноки мутакаббирон аз қонунҳои илоҳӣ аст;
4.Ботил дорои раҳбар, даъватгар, сурат ва нишонаҳои худ аст.

وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلۡغَرۡبِيِّ إِذۡ قَضَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَى ٱلۡأَمۡرَ وَمَا كُنتَ
مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ ﴿٤٤﴾ وَلَٰكِنَّآ أَنشَأۡنَا قُرُونٗا فَتَطَاوَلَ عَلَيۡهِمُ
ٱلۡعُمُرُۚ وَمَا كُنتَ ثَاوِيٗا فِيٓ أَهۡلِ مَدۡيَنَ تَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ
ءَايَٰتِنَا وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرۡسِلِينَ ﴿٤٥﴾ وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ
ٱلطُّورِ إِذۡ نَادَيۡنَا وَلَٰكِن رَّحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوۡمٗا
مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٖ مِّن قَبۡلِكَ لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾
وَلَوۡلَآ أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةُۢ بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡ فَيَقُولُواْ
رَبَّنَا لَوۡلَآ أَرۡسَلۡتَ إِلَيۡنَا رَسُولٗا فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ وَنَكُونَ
مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ مِنۡ عِندِنَا قَالُواْ
لَوۡلَآ أُوتِيَ مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ مُوسَىٰٓۚ أَوَلَمۡ يَكۡفُرُواْ بِمَآ أُوتِيَ
مُوسَىٰ مِن قَبۡلُۖ قَالُواْ سِحۡرَانِ تَظَٰهَرَا وَقَالُوٓاْ إِنَّا بِكُلّٖ كَٰفِرُونَ
﴿٤٨﴾ قُلۡ فَأۡتُواْ بِكِتَٰبٖ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ هُوَ أَهۡدَىٰ مِنۡهُمَآ أَتَّبِعۡهُ
إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٤٩﴾ فَإِن لَّمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَكَ فَٱعۡلَمۡ
أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهۡوَآءَهُمۡۚ وَمَنۡ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ بِغَيۡرِ
هُدٗى مِّنَ ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٠﴾

(44) Ва эй Паёмбар, ту дар ҷониби ғарбии кӯҳи Тур (**ба эътибори ҷойгиршавии Мӯсо (а)**) ҳузур надоштӣ. Он гоҳ, ки Мо барои Мӯсо фармони рисолатро бо фиристоданаш ба сӯи Фиръавн ва қавмаш ба анҷом расонидем. Ва ту дар он воқеа аз ҷумлаи ҳозиршудагон набудӣ, то аз ин қисса огоҳ гашта, онро ба дигарон нақл кунӣ, балки ҳар чи дар ин бора мегӯӣ, аз пайғоми Парвардигор аст.

(45) Валекин Мо баъд аз Мӯсо (а) умматҳо ва халоиқи зиёдеро ҳаст намудем. Пас бар онҳо замони дароз гузашт, то ҳадде, ки аҳди Худоро фаромӯш карданд. Ва ту дар байни аҳли Мадян сокин набудӣ, ки бар ин мушрикони даврони хеш оятҳои Моро тиловат кунӣ, валекин Мо туро аз наздамон фиристодем. Барои ту қиссаи Мӯсо (а) ва дар Мадян сукунат карданашро пайғом намудем ва ба мардум он чиро гуфтӣ, ки Худо онро ваҳй намуда буд.

(46) Ва ту дар ҷониби кӯҳи Тур вақте Мо Мӯсо (а)-ро нидо карда, барояш пайғом фиристодем, ҳузур надоштӣ, то онро дида, ба мардум қисса кунӣ, валекин Мо туро ҳамчун раҳмат аз ҷониби Парвардигорат ба сӯи мардум фиристодем, пас саргузашти Мӯсо (а)-ро бароят ваҳй фиристодем, то қавмеро бим диҳӣ, ки қабл аз ту ба онҳо ҳеҷ паёмбари бимдиҳанда наомада буд, то онҳо панд гиранд ва ба пайғоми овардаат имон оранд.

(47) Ва агар чунин намебуд, ки чун ба онҳо ба сабаби он чи аз куфр ва маъсият анҷом додаанд, уқубати илоҳӣ мерасид, пас барои он ки ба эшон паёмбар наомад, ҳуҷҷат оварда мегуфтанд: "**Эй Парвардигори мо, чаро ба мо паёмбареро нафиристодӣ, то аз оятҳоят пайравӣ намоем ва мутобиқи он амал карда, аз мӯъминони иҷрокунандаи амрат бошем**", онҳоро қабл аз он ки туро паёмбар бифиристем, дар ҳол уқубат мекардем. Лекин уқубатро аз онҳо ба таъхир андохтем, то ин ки бо фиристодани паёмбар узрашонро барҳам диҳем.

(48) Пас чун Муҳаммад (с) аз ҷониби Парвардигораш бо рисолат назди қурайшиҳо омад, мушрикон дар борааш аз яҳудиҳо пурсиданд. Яҳудиҳо ба онҳо ин ҳуҷҷатро талқин намуда гуфтанд: "**Чаро монанди он мӯъҷизаҳое, ки ба Мӯсо барои исботи рисолаташ ба мисли асо ва дасти тобон дода шуда буд, ба Муҳаммад дода нашудааст?**" Эй Паёмбар, дар посухашон бигӯ: "**Оё яҳудиҳо ба он чи қабл аз ин ба Мӯсо дода шуд, кофир нашуданд?! Онҳо дар мавриди Таврот ва Қуръон гуфтанд: "Ҳамоно Тавроту Қуръон Китобҳои ҷодугарӣ буда, яке дигареро тақвият медиҳад." Ва низ гуфтанд: "Ба дурустӣ ки мо ба Тавроту Қуръон кофирем.""**

(49) Эй Паёмбар, ба ин тоифа бигӯ: "**Агар шумо дар даъвои хеш, ки гӯё Тавроту Қуръон Китобҳои ҷодугарӣ ҳастанд, содиқ бошед, пас аз назди Аллоҳ (ҷ) китоберо биёред, ки он аз Тавроту Қуръон раҳнамотар бошад. Агар чунин Китоб биёред, ман аз он пайравӣ мекунам.**"

(50) Баъд аз ин агар қурайшиҳо даъвати туро оиди он ки аз назди Худо китоби аз Тавроту Қуръон раҳнамотар биёранд, посух нагӯянд ва иҷро накунанд, пас яқинан бидон, ки такзиби онҳо вобаста ба ин ду Китоби осмонӣ аз далел нест, балки он бар асоси пайравии хостаҳои нафсашон сурат гирифтааст. Ва ҳеҷ кас аз шахсе, ки бидуни ҳидояти Аллоҳ (ҷ) хоҳишоти нафсашро пайравӣ кунад, гумроҳтар нест. Ҳамоно Аллоҳ (ҷ) ба касоне, ки бо куфр бар ҷонашон зулм мекунанд, тавфиқи ҳидоят ба роҳи ростро намедиҳад.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Паёмбар (с) аз илми ғайб огоҳ набуданд, магар ба андозае, ки Худо он касро бохабар месохт;

2.Бо гузаштани муддати зиёд маълумоти шахс аз байн меравад;

3.Худо аз кофирон талаб намуд, ки агар тавон доранд, китоби аз пайғоми Ӯ беҳтареро оранд, аммо онҳо дар баробари ин талаб лол ва оҷиз монданд;

4.Залолати кофирон ба сабаби пайравӣ аз хостаҳои нафсашон буда, онҳо аз рӯи қаноати илмӣ кофир нашудаанд.

الحزب ٤٠

۞ وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ ٱلْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾ ٱلَّذِينَ
ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِهِۦ هُم بِهِۦ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا يُتْلَىٰ
عَلَيْهِمْ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِهِۦٓ إِنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّنَآ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِۦ
مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ أُوْلَٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُواْ وَيَدْرَءُونَ
بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِذَا سَمِعُواْ
ٱللَّغْوَ أَعْرَضُواْ عَنْهُ وَقَالُواْ لَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ سَلَٰمٌ
عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٥٥﴾ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ
وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَآءُۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾
وَقَالُوٓاْ إِن نَّتَّبِعِ ٱلْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَآۚ أَوَلَمْ
نُمَكِّن لَّهُمْ حَرَمًا ءَامِنًا يُجْبَىٰٓ إِلَيْهِ ثَمَرَٰتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا
مِّن لَّدُنَّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن
قَرْيَةٍۭ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَاۖ فَتِلْكَ مَسَٰكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَن مِّنۢ
بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًاۖ وَكُنَّا نَحْنُ ٱلْوَٰرِثِينَ ﴿٥٨﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ
مُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِيٓ أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُواْ عَلَيْهِمْ
ءَايَٰتِنَاۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي ٱلْقُرَىٰٓ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَٰلِمُونَ ﴿٥٩﴾

(51) Ва Мо бешак, суханони Қуръонро дар бораи умматҳои гузашта ба мушрикон ва яҳудиҳо такрор ба такрор расонидем. Замоне ки онҳо паёмбаронамонро дурӯғгӯй донистанд, зуд бар эшон уқубатро фуруд наовардем, то аз Каломи Худо панд гирифта, имон оранд ва ба уқубат дучор нашаванд.
(52) Он касоне, ки қабл аз нузули Қуръон бар имонашон ба Таврот устувор мондаанд, онҳо ба Қуръон имон меоранд. Зеро онҳо хабар ва тавсифҳои Қуръонро дар Китобҳои хеш пайдо мекунанд.
(53) Ва вақте бар онҳо Қуръон тиловат шавад, мегӯянд: “**Мо ба ин Китоб имон дорем. Ҳамоно он бидуни шубҳа ҳақ буда, аз ҷониби Парвардигорамон нозил карда шудааст. Ба дурустӣ ки мо қабл аз Қуръон мусалмон будем, чунки ба он чи дар гузашта паёмбарон овардаанд, имон доштем.**”
(54) Аллоҳ (ч) ба ин тоифаи бо сифатҳои мазкур тавсифшуда, аз сабаби он ки дар имон овардан ба Китоби хештан сабр карданд ва ба биъсати Паёмбари охирзамон (с) имон оварданд, ду бор подошашон медиҳад. Ва онҳо ба василаи савобҳои аъмоли шоистаашон гуноҳони содиркардаи худро дур месозанд ва аз он чи барояшон рӯзӣ намудаем, дар корҳои хайр сарф мекунанд.
(55) Ва вақте ки ин ҷамоаи боимони аҳли Китоб сухани ботилро шунаванд, аз он рӯй гардонида, тавоҷӯҳ намекунанд ва ба ботилкорон хитоб карда мегӯянд: “**Моро подоши аъмоламон ва шуморо подоши аъмолатон аст. Аз дашном ва озори мо солим ҳастед. Мо ҳамсӯҳбатии ҷоҳилонро намеҷӯем, чунки он ба дин ва дунёямон зиён мерасонад.**”
(56) Эй Паёмбар, ба дурустӣ, ту ба ҳар ки ба монанди Абӯтолиб ва дигарон, ки дӯсташон дорӣ, тавфиқи ҳидоят ба пазируфтани имонро дода наметавонӣ, валекин Аллоҳ (ч) Ягона Зотест, ки ба ҳар ки хоҳад, тавфиқи ҳидоят ба қабули имонро медиҳад. Ва Ӯ дар бораи касоне, ки дар илми азалиаш ҳидоятёфтаанд, Донотар аст.
(57) Ва мушрикони Макка барои адами пайравӣ аз Ислом ва имон наовардан баҳонаҷӯӣ карда гуфтанд: “**Агар мо Исломи овардаи туро пайравӣ кунем, душманонамон моро аз заминамон мерабоянд.**”[1] Магар Мо барои ин мушрикон ҳарамеро қарор надодаем, ки дар он рехтани хун ва ситамгарӣ манъ аст, онҳо дар онҷо аз ҳуҷуми дигарон дар амонанд, ба ин макон маҳсулоти ҳар чиз ҳамчун ризқи махсус аз назди Мо оварда мешавад?! Вале аксарияташон он чиро Аллоҳ таоло барояшон инъом намудааст, намедонанд, то шукри Ӯро ба ҷо оранд.
(58) Ва чӣ басо аҳли деҳаҳое мавҷуд буданд, ки неъматҳои Худоро носипосӣ намуданд ва дар гуноҳ фурӯ рафтанд. Ба онҳо азоби Хешро фиристодем ва ҳалокашон сохтем. Пас ин маконҳои истиқоматии ба харобазор табдилгардидаи онҳост, ки мардум аз назди ин хонаҳояшон мегузаранд, баъди аз байн рафтани сокинонаш ба ҷуз замони андак аз ҷониби баъзеи раҳгузарон дигар касе дар ин маконҳо сукунат накардааст. Ва Мо Меросбари ҳақиқии осмонҳову замин ва тамоми мавҷудот ҳастем.
(59) Ва эй Паёмбар, ҳаргиз Парвардигори ту аҳли шаҳрҳоро ҳалок намесозад, магар замоне ки дар калонтарини он шаҳрҳо паёмбареро фиристода, барои сокинонаш баҳонаеро нагузорад, чунончи туро дар **Умм-ул-қуро** (**Макка**) барангехтааст.[2] Он паёмбар ба мардум оятҳои Моро тиловат мекунад. Ва Мо аҳли шаҳрҳоро агар дар роҳи ҳаққанд, ҳалок намесозем, балки онҳоро вақте ҳалок мегардонем, ки бо куфр варзидан ва содир кардани маъсият золим бошанд.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Касоне аз аҳли Китоб, ки ба биъсати Паёмбар (с) имон оранд, фазилати зиёд дошта, Худо ба онҳо ду аҷр медиҳад медиҳад;
2.Ҳидояти тавфиқ танҳо дар дасти Парвардигор аст;
3.Пайравӣ аз ҳақ василаи ҳосил намудани амният аст, на омили эҷоди ҳарос, он гуна ки мушрикон чунин даъво доштанд;
4.Фурӯ рафтан дар айёшӣ ва хушгузаронӣ барои фард ва ҷомеа хатарнок мебошад;
5.Аз раҳмати Худо ба бандагон он аст, ки то вақте ки ба сӯяшон паёмбар нафиристад, онҳоро азоб намекунад.

1. Яъне, дигар қабоили араб муқобили мо мешаванд ва мо тавони зиддият бо онҳо надорем. (**Мутарҷим**)
2. Маккаи мукаррама дар қиёс ба дигар сарзаминҳои арабӣ бузургтарини онҳост. (**Мутарҷим**)

وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ وَمَا عِندَ
ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٦٠ أَفَمَن وَعَدْنَٰهُ وَعْدًا حَسَنًا
فَهُوَ لَٰقِيهِ كَمَن مَّتَّعْنَٰهُ مَتَٰعَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ
مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ ٦١ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِىَ
ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ٦٢ قَالَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ رَبَّنَا
هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَغْوَيْنَآ أَغْوَيْنَٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۖ تَبَرَّأْنَآ إِلَيْكَ ۖ
مَا كَانُوٓا۟ إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ٦٣ وَقِيلَ ٱدْعُوا۟ شُرَكَآءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُمْ وَرَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ ۚ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا۟ يَهْتَدُونَ
٦٤ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَآ أَجَبْتُمُ ٱلْمُرْسَلِينَ ٦٥
فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْأَنۢبَآءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُونَ ٦٦ فَأَمَّا
مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلْمُفْلِحِينَ
٦٧ وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ ۚ سُبْحَٰنَ
ٱللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ٦٨ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ
صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ٦٩ وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ لَهُ
ٱلْحَمْدُ فِى ٱلْأُولَىٰ وَٱلْءَاخِرَةِ ۖ وَلَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٧٠

Вақте мушрикон сахтиҳои ҷанг ва қатъшавии тиҷоратапшонро узр оварданд, ки агар аз ҳақиқат пайравӣ намоянд, дучори он мегарданд, Аллоҳ (ч) дар ҷавобашон гуфт:

(60) Ва ҳар чи Аллоҳ (ч) ба шумо додааст, пас аз он дар зиндагонии дунё баҳра мебаред ва бо он худро ороиш медиҳед, аммо оқибат фано мегардад. Ва савоби назди Аллоҳ (ч) дар охират аз матоъ ва ороишоти дунё беҳтар ва поядатар аст. Оё дар ин бобат андеша намекунед, то зиндагонии пояндаро аз дунёи фонӣ муқаддам гузоред.

(61) Оё касе, ки дар охират барояш ҷаннат ва неъматҳои пояндаи онро ваъда додаем, пас вай ба он ноил мегардад, бо касе, ки барояш мол ва зинати зиндагонии дунёро дода, ӯро бо матои дунё баҳраманд сохтем, сипас дар рӯзи қиёмат аз ҷумлаи ҳозиркардашудагон ба дӯзах мебошад, баробар аст?!

(62) Ва рӯзе, ки Парвардигорашон онҳоро нидо карда мегӯяд: “**Он маъбудҳоятон, ки онҳоро дар дунё шарикони Ман меҳисобидед ва ҷуз Ман мепарастидед, куҷоянд?!**”

(63) Он касоне аз даъватгарон ба сӯи куфр, ки азоб бар эшон воҷиб шавад, мегӯянд: “**Эй Парвардигори мо, ин гурӯҳест, ки мо онҳоро ба монанди худ гумроҳ сохтаем. Аз онҳо ба сӯи Ту безорӣ меҷӯем. Онҳо моро намепарастиданд, балки Шайтонро мепарастиданд**.”

(64) Ва ба онҳо гуфта шавад: “**Маъбудҳои ба Ман шарик сохтаи худро фаро хонед, то шуморо аз ин расвоӣ раҳо намоянд.**” Пас онҳо маъбудҳояшонро нидо мекунанд, пас он худоёни сунъӣ нидои обидонашонро намепазиранд. Ва аҳли ширку куфр азоби барояшон омодашударо мушоҳида карда, орзӯ менамоянд, ки кош, дар дунё ба сӯи ҳақ ҳидоят меёфтанд.

(65) Ва рӯзе, ки Парвардигорашон онҳоро нидо карда мегӯяд: “**Ба паёмбароне, ки онҳоро ба сӯятон фиристодам, чӣ посух додед?**”[1]

(66) Пас он чи аз он ҳуҷҷат меоварданд, бар онҳо пӯшида гардида, чизеро ба ёд намеоранд. Дар натиҷаи даҳшатҳои он рӯз баъзеашон аз баъзеашон намепурсанд, зеро яқин доранд, ки ба дӯзах медароянд.

(67) Пас аммо ҳар ки аз ин мушрикон аз куфраш тавба кунад ва ба Аллоҳ (ч) ва Расулаш имон орад ва амали нек анҷом диҳад, умед аст аз растагороне бошад, ки ба ҷаннат ноил гашта, аз ҷаҳаннам наҷот ёбад.

(68) Ва эй Паёмбар, Парвардигорат ҳар он чиро хоҳад, меофарад ва ҳар киро хоҳад, барои ибодат ва нубувваташ бармегузинад. Мушрикон дорои ихтиёр нестанд, ки муқобили Аллоҳ (ч) эътироз кунанд. Аллоҳ (ч) аз он чи мушрикон ба Ӯ шарик қарор медиҳанд, пок ва бартар аст.

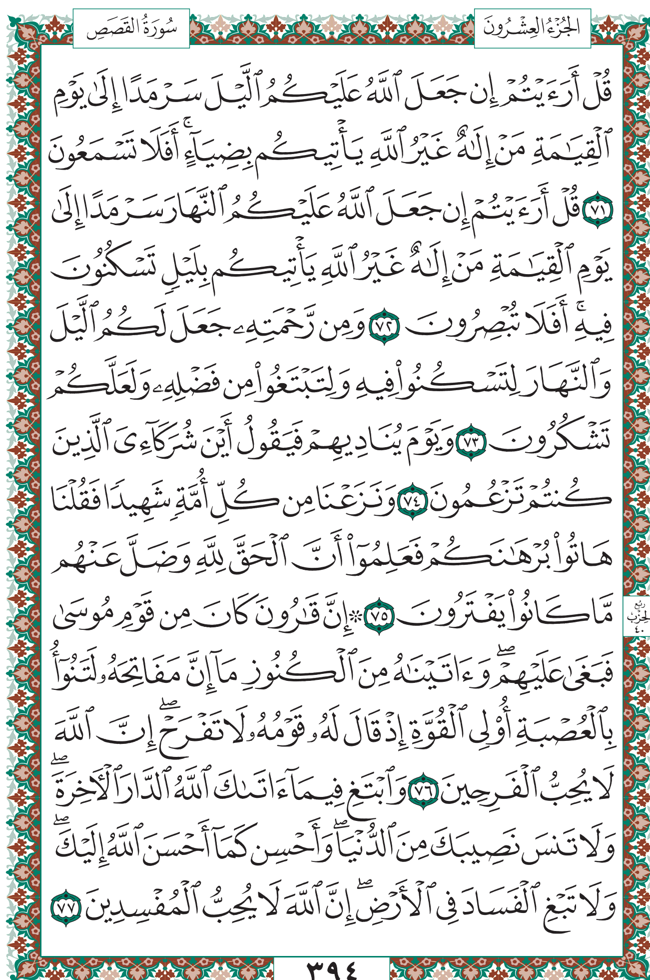
(69) Ва Парвардигори ту он чиро қалбашон пинҳон месозад ва он чиро ошкор месозад, медонад. Ҳеҷ чизе аз Ӯ пӯшида нест ва бегумон онҳоро дар бадали он чи ошкор ва пинҳон кардаанд, ҷазо хоҳад дод.

(70) Ва Ӯ Аллоҳ (ч) Маъбудест, ки ғайр аз Ӯ дигар маъбуди ҳақиқӣ нест. Ситоиш дар дунё ва охират танҳо аз Ӯст ва ҳукми иҷрошавандае, ки ҳеҷ касе онро рад карда наметавонад, аз Ӯст. Ва рӯзи қиёмат барои бозпурсӣ ва гирифтани ҷазо фақат ба сӯи Ӯ баргардонида мешавед.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1. Оқил касест, ки ҳаёти абадии охиратро аз зиндагонии фонии дунё муқаддам мегузорад;
2. Тавба гуноҳони гузаштаро маҳв месозад;
3. Ихтиёр аз Худост, на аз бандагон. Бандагон ҳуқуқи эътироз бар Худоро надоранд;
4. Илми Худо тамоми амали ошкор ва пинҳони бандагонро иҳота намудааст.

1. Имом Алӯсӣ (р) аз лиҳози наҳви арабӣ ин оятро ба ояти 62-юми пайванд (**маътуф**) медонад. Баъзеи дигари муфассирон қабл аз калимаи “**рӯз**” феъли “**ёд кун**”-ро меоранд. (**Мутарҷим**)

71 Эй Паёмбар, ба ин мушрикон бигӯ: “**Ба ман хабар диҳед. Агар Аллоҳ (ч) шабро бар шумо то рӯзи қиёмат доимӣ гардонад, ғайр аз Аллоҳ (ч) кист маъбуде, ки ба шумо монанди рӯшноии рӯз рӯшноӣ меорад?! Оё ба ин ҳуҷҷатҳо гӯш намекунед ва намедонед, ки ҷуз Аллоҳ (ч) касе аз уҳдаи ин кор намебарояд.**”

72 Эй Паёмбар, ба онҳо бигӯ: “**Ба ман хабар диҳед. Агар Аллоҳ (ч) рӯзро бар шумо то рӯзи қиёмат доимӣ гардонад, ғайр аз Аллоҳ (ч) кист маъбуде, ки ба шумо шаберо орад, ки дар он ором гиред, то аз машаққати корҳои рӯз истироҳат кунед?! Оё ин нишонаҳои қудрати Аллоҳро намебинед ва яқин намекунед, ки шабро танҳо Ӯ бароятон меорад?!**”

73 Ва аз раҳмати Аллоҳ (ч) он аст, ки барои шумо мардум шабро торик гардонд, то дар он баъд аз ранҷи кори рӯз ором гиред ва рӯзро рӯшан гардонд, то дар он барои талаби рӯзӣ талош намоед ва то шумо неъматҳои Аллоҳ (ч)-ро сипосгузорӣ карда, носипосӣ намекунед.

74 Ва рӯзе, ки Парвардигорашон онҳоро нидо карда мегӯяд: “**Он маъбудҳоятон, ки онҳоро дар дунё шарикони Ман меҳисобидед ва ҷуз Ман мепарастидед, куҷоянд?!**”

75 Ва Мо аз ҳар як уммат паёмбарашонро ҳозир месозем, ки бар куфру таксиби умматаш гувоҳӣ диҳад. Ва ба таксибгарони он умматҳо мегӯем: “**Дар бораи дуруст будани куфр ва таксибатон ҳуҷҷатҳои худро биёред.**” Пас ҳуҷҷатҳояшон қатъ мегардад ва яқин менамоянд, ки ҳаққи маъбудият ягона аз Аллоҳ (ч) аст. Ва маъбудҳое, ки аз назди хеш шарики Парвардигор мебофтанд, аз онҳо нопадид мешаванд.

Чун Аллоҳ (ч) дар оятҳои қаблӣ баён кард, ки Фиръавн дар замин ба сабаби салтанаташ туғён варзид, дар оятҳои зерин сабаби туғёни Қорунро дар тавонгариаш зикр намуда мегӯяд:

76 Ҳамоно Қорун аз қавми Мӯсо (а) буд, пас бар онҳо кибр намуд. Ва барояш он қадар хазинаҳои амвол додем, ки бардоштани калидҳои хазинаҳояш бар гурӯҳи нерӯманд сангинӣ мекард. Он гоҳ, ки қавмаш ба ӯ гуфтанд: “**Худписандона хушҳолӣ макун. Ба дурустӣ, Аллоҳ (ч) он касонеро, ки худписандона хушҳол мешаванд, дӯст намедорад, балки ба онҳо нафрат дорад ва азобашон медиҳад.**

77 **Ва дар он чи Аллоҳи мутаол аз амвол бароят додааст, бо сарф карданаш дар корҳои нек сарои охиратро биталаб ва ҳиссаи худро аз хӯрдан, нӯшидан, пӯшидан ва ғайра бидуни исрофкорӣ фаромӯш масоз ва он гуна ки Парвардигорат ба ту некӣ кардааст, муомилаатро бо Ӯ ва бандагонаш нек бигардон ва дар замин бо маъсият ва тарки ибодат дар талаби фасодкорӣ мабош. Бегумон Аллоҳ (ч) бандагони бо маъсияту тарки ибодат фасодкорро дӯст намедорад, балки нисбат ба онҳо нафрат дорад.**”

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Пайи ҳам омадани шаб ва рӯз аз неъматҳои Парвардигор буда, бояд шукри он ба ҷо оварда шавад;

2.Чунончи салтанат сабаби туғён мегардад, дороӣ низ соҳибашро ба туғёнгарӣ мерасонад, агар парҳезкорӣ накунад;

3.Худписандона шодмонӣ намудан гуноҳ аст ва Худо онро дӯст намедорад;

4.Насиҳати шахсе, ки хавфи ба фитна мубтало шуданаш мавҷуд аст, зарур мебошад;

5.Аллоҳ (ч) бандагони фасодкорро дӯст намедорад.

قَالَ إِنَّمَآ أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلۡمٍ عِندِيٓۚ أَوَلَمۡ يَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ قَدۡ أَهۡلَكَ
مِن قَبۡلِهِۦ مِنَ ٱلۡقُرُونِ مَنۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُ قُوَّةٗ وَأَكۡثَرُ جَمۡعٗاۚ
وَلَا يُسۡـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ ٧٨ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ
فِي زِينَتِهِۦۖ قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا يَٰلَيۡتَ لَنَا
مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ قَٰرُونُ إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٖ ٧٩ وَقَالَ ٱلَّذِينَ
أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ وَيۡلَكُمۡ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ لِّمَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ
صَٰلِحٗاۚ وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ ٨٠ فَخَسَفۡنَا بِهِۦ
وَبِدَارِهِ ٱلۡأَرۡضَ فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٖ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ
ٱللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُنتَصِرِينَ ٨١ وَأَصۡبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوۡاْ
مَكَانَهُۥ بِٱلۡأَمۡسِ يَقُولُونَ وَيۡكَأَنَّ ٱللَّهَ يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن
يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُۖ لَوۡلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا لَخَسَفَ بِنَاۖ
وَيۡكَأَنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ٨٢ تِلۡكَ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ نَجۡعَلُهَا
لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوّٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فَسَادٗاۚ وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ
٨٣ مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَاۖ وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ فَلَا
يُجۡزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٨٤

78 Қорун гуфт: “**Ҳамоно ин амвол бароям бо илм ва қудрате, ки дорам, дода шуда ва ман сазовори онам.**” Оё Қорун намедонист, ки Аллоҳ (ч) қабл аз ӯ аз умматҳо касонеро ҳалок кардааст, ки аз вай нерӯмандтар ва дар ҷамъоварии дороӣ маҳорати бештар доштанд?! Дороӣ ва нерӯмандӣ судашон набахшид. Ва рӯзи қиёмат гунаҳкорон аз гуноҳонашон пурсида намешаванд, зеро Аллоҳ (ч) гуноҳони онҳоро медонад. Он чи рӯзи охират аз гунаҳкорон пурсида шавад, ба мақсади саркӯбӣ ва сарзаниш аст.

79 Пас Қорун бо ҳадафи нишон додани шукӯҳаш ҳамроҳи анбӯҳи пайравонаш бо ороишоташ савори маркабҳо назди қавмаш баромад. Аз асҳоби Қорун он касоне, ки ба ороишоти зиндагонии дунё тамаъ доштанд, гуфтанд: “**Эй кош, монанди он чи барои Қорун аз зинати дунё дода шудааст, барои мо низ дода мешуд. Ба дурустӣ, Қорун шахси дорои баҳраи бузург аст.**”

80 Ва касоне, ки ба онҳо дониш дода шуда буд, чун Қорунро бо он ороишаш диданд ва таманнои асҳобашро шуниданд, гуфтанд: “**Вой бар шумо! Подоши Аллоҳ (ч) ва он чи дар охират аз неъмат омода кардааст, барои касе, ки ба Ӯ имон оварда ва кори шоиста анҷом додааст, аз ҳоҳу ҷалоли Қорун беҳтар аст.**” Ва ба гуфтани ин калом ва тибқи он амал кардан танҳо бандагони собире муваффақ мешаванд, ки дар муқаддам гузоштани подоши илоҳӣ аз матои фанопазири дунё сабр мекунанд.

81 Пас Мо Қорун ва манзилашро бо ҳама дороиаш ба замин фурӯ бурдем. Ин интиқомамон дар натиҷаи саркашиаш сурат гирифт. Пас Қорун ғайри Аллоҳ (ч) гурӯҳе надошт, ки ӯро кӯмак кунанд ва худ низ аз азоби илоҳӣ худро кӯмак карда натавонист.

82 Ва он касоне, ки дирӯз қабл аз ба замин фурӯ рафтани Қорун орзӯи дар ҷояш буданро доштанд, имрӯз ҳолати ӯро дида, ҳасратзада шуда ва аз ин рухдод ибрат гирифта мегуфтанд: “**Оё намедонистем, ки Аллоҳ (ч) рӯзиро барои ҳар ки аз бандагонаш хоҳад, фарох ва барои ҳар ки хоҳад, танг мегардонад? Агар лутфи илоҳӣ бар мо намебуд, ки дар бадали сухани гуфтаамон моро уқубат накард, бегумон моро монанди Қорун ба замин фурӯ мебурд.**” Ба дурустӣ ки кофирон дар дунёву охират растагор намешаванд, балки фарҷоми корашон дар ҳарду ҷаҳон ба зарар дучор гаштан аст.

83 Мо он сарои охиратро барои касоне, ки намехоҳанд дар замин аз қабули имон ва пайравии он ноҳақ кибр кунанд ва қасди фасодкорӣ надоранд, манзили осоиш ва иззатмандӣ қарор медиҳем. Ва фарҷоми неки иборат аз неъматҳои ҷаннат ва ризои Парвардигор аз бандагони парҳезкорест, ки фармони Ӯ иҷро ва аз манъкардааш дурӣ меҷӯянд.

84 Ҳар ки рӯзи қиёмат бо кори нек ба монанди намоз, закот, рӯза ва ғайра биёяд, пас подоши аз амали кардааш беҳтарро мегирад. Зеро Аллоҳ (ч) дар ивази як некӣ ба вай даҳ савоб медиҳад. Ва ҳар ки рӯзи қиёмат бо кори бад ба монанди куфр, рибохӯрӣ, зинокорӣ ва ғайри он биёяд, пас ба касоне, ки корҳои бад кардаанд, ғайри он чи мекардаанд, ҷазое дода намешавад. Дар ивази як амали бад як ҷазо мегиранд.

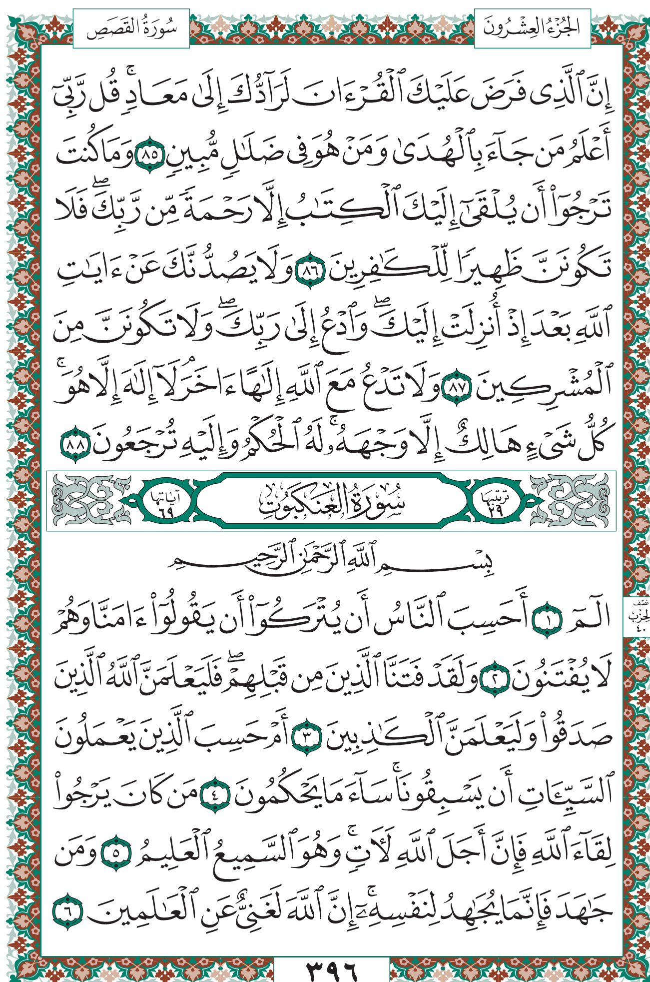
Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Тамоми некӣ ва неъматҳои инсон аз Парвардигор аст;

2.Олимон шахсони ҳаким буда, аз фитнаҳо наҷот меёбанд. Зеро дониш соҳибашро ба роҳи дуруст раҳнамоӣ месозад;

3.Оқибати забардастӣ, кибр ва нашри фасод ҳалокат ва зиён аст;

4.Раҳмат ва адолати илоҳӣ паҳновар аст. Дар бадали як некӣ даҳ савоб, аммо дар бадали як гуноҳ як ҷазо медиҳад.

85 Ҳамоно он Худое, ки бар Қуръонро фуруд овард ва таблиғи ин Китоб ва бо он амал намуданро бароят фарз гардонд, бегумон туро ба сӯи Макка **фотеҳ** бармегардонад. Эй Паёмбар, ба мушрикон бигӯ: “**Парвардигорам он касеро, ки ҳидоят оварда ва он касеро, ки аз ҳидоят ва ҳақиқат дар залолати ошкор аст, беҳтар медонад.**”
86 Ва эй Паёмбар, ту қабл аз биъсат умеди онро надоштӣ, ки ба сӯят Қуръон фиристода шавад, лекин раҳмати Парвардигорат фуруд омадани онро бар ту тақозо намуд. Пас ба кофирон дар залолаташон мададрасон мабош.
87 Ва набояд ин мушрикон туро аз оятҳои Аллоҳ (ч) баъд аз он ки онҳоро бар ту нозил кардааст, баргардонанд, ки дар натиҷа тиловат ва таблиғашро тарк намоӣ. Ва мардумро ба сӯи имон ба Парвардигорат, яктопарастӣ ва амал мутобиқ ба шариат даъват кун. Ва аз мушрикон мабош, балки аз яктопарастоне бош, ки ҳеҷ чизро ба Аллоҳ (ч) шарик намегардонанд.
88 Ва ҳамроҳи Аллоҳ (ч) маъбуди дигареро ибодат макун. Ғайр аз Ӯ маъбуди барҳақ вуҷуд надорад. Ҷуз Ӯ ҳама чиз ҳалок мешавад. Ҳукм танҳо аз Ӯст. Ҳар чи хоҳад, ҳукм мекунад. Ва шумо рӯзи қиёмат барои бозпурсӣ ва гирифтани ҷазо фақат ба сӯи Ӯ баргардонида мешавед.

СУРАИ “АНКАБУТ”
АЗ СУРАҲОИ НОЗИЛШУДА ДАР МАККАИ МУКАРРАМА АЗ РӮИ ТАРТИБ БИСТУ НӮҲУМ СУРАИ ҚУРЪОНИ КАРИМ ДОРОИ ШАСТУ НӮҲ ОЯТ

Баъзе аз мақсадҳои асосии ин сураи муборака:

Мавриди таваҷҷӯҳи хос қарор додани масъалаҳои устуворӣ, сабр дар ҳолати дучор шудан ба озмоиш ва фарҷоми неки он.

Тафсир:

1 “**Алиф. Лом. Мим**” Дар ибтидои сураи Бақара сухан оиди тафсири оятҳои шабеҳи ин ҳуруф гузаштааст.
2 Оё мардум гумон доранд, ки бо гуфтани “**Ба Аллоҳ (ч) имон овардаем**”, бидуни он ки озмоиш гашта, садоқаташон дар имондорӣ исбот шавад, ба ҳолашон гузошта мешаванд?! Ҳақиқати кор он гуна ки гумон мебаранд, нест.
3 Ва Мо бегумон касонеро, ки қабл аз онҳо буданд, озмудем. Пас яқинан Аллоҳ (ч) садоқати содиқонро дар имондорӣ ба шумо маълум ва ошкор мегардонад ва дурӯғи дурӯғгӯёнро дар имондорӣ маълум ва ошкор мегардонад.
4 Балки касоне, ки монанди ширк ва дигар навъи гуноҳон корҳои бад анҷом медиҳанд, оё гумон доранд Моро оҷиз мегардонанд ва аз уқубатамон наҷот мееёбанд?! Чӣ басо зишт аст он чи доварӣ мекунанд. Онҳо ҳеҷ гоҳ Аллоҳро нотавон сохта наметавонанд ва агар дар ҳолати куфр бимиранд, ҳаргиз аз уқубати Мо раҳо намешаванд.
5 Ҳар ки рӯзи қиёмат бо Аллоҳ (ч) умеди мулоқотро дорад, то ба вай подош диҳад, бояд бидонад, ки бегумон мӯҳлати барои ин вохӯрӣ муқаррарсохтаи Аллоҳ (ч) ба зудӣ меояд. Ва Ӯ Шунавандаи гуфтори бандагон, Донандаи кирдори онҳост. Чиз аз Аллоҳ (ч) дур намемонад ва дар ивази ҳар як гуфтор ва кирдор ба соҳибаш ҷазо хоҳад дод.
6 Ва ҳар ки муқобили нафсаш бо водор сохтани он ба ибодат ва тарки маъсият мубориза барад ва дар роҳи Аллоҳ (ч) ҷиҳод кунад, пас вай бешак, ба манфиати хеш ҷиҳод мекунад. Зеро фоидаи он ба худаш бармегардад. Ҳамоно Аллоҳ (ч) аз ҳамаи мавҷудот Бениёз аст. Ибодати бандагон барои Аллоҳ (ч) чизеро зиёд ва маъсияташон аз Ӯ чизеро кам намегардонад.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Кӯмак расонидан ба аҳли залолат манъ аст;
2.Худованд бандагонашро ба чанг задан ба яктопарастӣ ва парҳез аз ширк амр мекунад;
3.Озмоиши аҳли имон қонуни тағйирнопазири Худост;
4.Худо аз ибодати бандагонаш Бениёз аст.

وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنۡهُمۡ سَيِّـَٔاتِهِمۡ
وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ أَحۡسَنَ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٧ وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ
بِوَٰلِدَيۡهِ حُسۡنٗاۖ وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشۡرِكَ بِي مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٞ
فَلَا تُطِعۡهُمَآۚ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ٨
وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَنُدۡخِلَنَّهُمۡ فِي ٱلصَّٰلِحِينَ
٩ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ فَإِذَآ أُوذِيَ فِي ٱللَّهِ جَعَلَ
فِتۡنَةَ ٱلنَّاسِ كَعَذَابِ ٱللَّهِۖ وَلَئِن جَآءَ نَصۡرٞ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ
إِنَّا كُنَّا مَعَكُمۡۚ أَوَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِأَعۡلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ ٱلۡعَٰلَمِينَ
١٠ وَلَيَعۡلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَيَعۡلَمَنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ
١١ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّبِعُواْ سَبِيلَنَا
وَلۡنَحۡمِلۡ خَطَٰيَٰكُمۡ وَمَا هُم بِحَٰمِلِينَ مِنۡ خَطَٰيَٰهُم مِّن
شَيۡءٍۖ إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ ١٢ وَلَيَحۡمِلُنَّ أَثۡقَالَهُمۡ وَأَثۡقَالٗا مَّعَ
أَثۡقَالِهِمۡۖ وَلَيُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ عَمَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ
١٣ وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ فَلَبِثَ فِيهِمۡ أَلۡفَ سَنَةٍ
إِلَّا خَمۡسِينَ عَامٗا فَأَخَذَهُمُ ٱلطُّوفَانُ وَهُمۡ ظَٰلِمُونَ ١٤

7 Ва он касоне, ки имон оварда, дар имтиҳони Мо сабр мекунанд ва амалҳои нек анҷом медиҳанд, бегумон гуноҳонашонро дар бадали корҳои некашон маҳв месозем ва дар охират барояшон аз он чи дар дунё ба ҷо меоварданд, подоши беҳтар медиҳем.[1]
8 Ва Мо инсонро фармон додем, ки нисбат ба падару модараш некӣ кунад. Ва эй инсон, агар падару модарат туро водор созанд, то ба Ман он чиро, ки дар бораи шарик қарор доданаш илм надорӣ, шарик гардонӣ, пас онҳоро дар ин кор итоат макун. Зеро агар итоати махлуқ боиси нофармонии Холиқ гардад, дар ин сурат итоати махлуқ манъ аст. Рӯзи қиёмат бозгашти шумо танҳо ба сӯи Ман аст. Пас шуморо аз он чи дар дунё анҷом медодед, огоҳ месозам ва подошатон медиҳам.

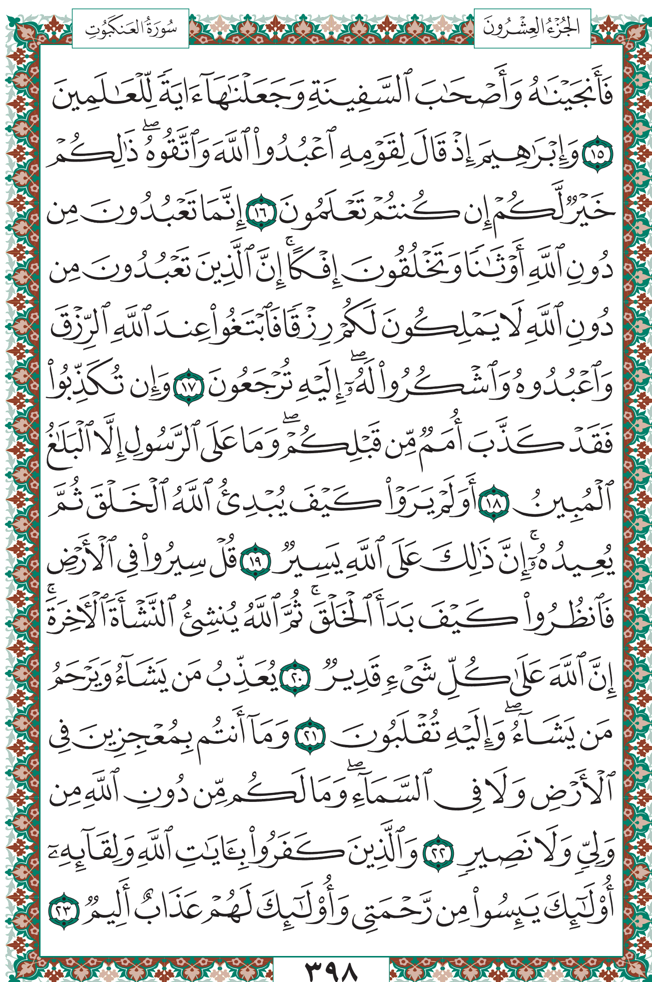
Дар саргузашти Саъд ибни Абӯваққос (р) чунин ҳодиса рух дода буд ва ӯ аз модараш итоат накард.
9 Ва он касоне, ки ба Аллоҳ (ч) имон меоранд ва амалҳои шоиста анҷом медиҳанд, рӯзи қиёмат онҳоро дар зумраи солеҳон ворид сохта, ҳамроҳи онҳо ҳашрашон мегардонем ва ба эшон подоши бандагони солеҳро медиҳем.
10 Ва баъзе аз мардум мегӯянд: "**Ба Аллоҳ (ч) имон овардем**". Пас вақте ки кофирон онҳоро барои имонашон озор диҳанд, уқубати кофиронро мисли азоби Аллоҳ (ч) мешуморанд, пас барои мувофиқат бо аҳли куфр аз Ислом берун мешаванд. Ва эй Паёмбар, агар ба ту аз ҷониби Парвардигорат нусрат ояд, мегӯянд: "**Эй мӯъминон, ҳамоно мо ҳамроҳи шумо соҳиби имон будем.**" Оё Аллоҳ (ч) аз он чи дар қалби мардум аст, Огоҳтар нест?! Имон ва куфри қалбҳо аз Аллоҳ (ч) пӯшида намемонад. Чун Аллоҳ (ч) аз рози қалб огоҳ аст, онҳо чӣ гуна мехоҳанд Ӯро аз имони хеш бохабар созанд?!
11 Ва Аллоҳ (ч) бегумон бандагонеро, ки имони воқеӣ овардаанд, медонад ва бегумон мунофиқони дар зоҳир мӯъмин, аммо дар ботин кофирро низ медонад.
12 Ва кофирон ба мӯъминон гӯянд: "**Дин ва роҳи моро пайравӣ кунед ва мо гуноҳони шуморо бар душ мегирем ва ба ҷои шумо дар ивази он гуноҳон муҷозот мешавем.**" Ва онҳо аз гуноҳони аҳли имон чизеро бардошта наметавонанд. Ба дурустӣ, эшон дар ин даъвои хеш дурӯғгӯянд.

Чун Аллоҳ (ч) дар ояти мазкур баён намуд, ки кофирон гуноҳони дигаронро намебардоранд, шояд хонанда аз ин қавл чунин бифаҳмад, ки кофирони даъватгар ба залолат низ гуноҳи иловагӣ намегиранд. Бинобар ин, Парвардигор дар ояти зерин барои бартараф сохтани ин дарки нодуруст гуфт:
13 Ва бешак, ин мушрикони даъватгар ба сӯи ботил гуноҳони содиркардаи худро мебардоранд ва низ гуноҳони касонеро, ки дар он ботил ба онҳо пайравӣ кардаанд, мебардоранд ва аз гуноҳи пайравони онҳо чизе кам намешавад. Ва онҳо рӯзи қиёмат аз он ботилҳое, ки дар дунё мебофтанд, пурсида мешаванд.
14 Ва ба дурустӣ ки Мо Нӯҳро ба сифати паёмбар ба сӯи қавмаш фиристодем. Пас вай дар байни қавмаш муддати нуҳсаду панҷоҳ сол истода, онҳоро ба яктопарастӣ даъват мекард. Пас қавмаш ӯро такзиб карда, куфрашонро идома доданд. Ба ҳамин сабаб, тӯфон онҳоро фаро гирифт ва эшон ба сабаби инкори Худо ва такзиби паёмбарон золим буданд. Баъд аз ин ҳамагӣ ҳалок шуданд.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Худованд бо амалҳои нек гуноҳонро маҳв месозад;
2.Некӣ ба волидайн фарзи қатъӣ аст;
3.Имон ба Худованд аз соҳибаш тақозо мекунад, ки дар баробари озорҳои роҳи рост босабр бошад;
4.Ҳар ки кори бадеро эҷод намояд, пас гуноҳи он амал ва гуноҳи ҳар касеро, ки муртакиби он мешавад, ба зимма мегирад, бе он ки аз гуноҳи дигарон кам шавад.

1. Ҷумлаи охири ояти карима эҳтимол дорад ин гуна тарҷума ва фаҳмида шавад: "**...ва ба онҳо рӯзи қиёмат дар ивази он чи аз некӣ анҷом медоданд, подош медиҳем**." Тафсири Ҷалолайн ба ҳамин маъно моил буда, калимаи "**Аҳсана**"-и исми тафзилро ба маънои "**Ҳусн**", яъне холӣ аз маънои исми тафзил ва мансуб бо пешоянди маҳзуфи "**Б**"-и бадал шарҳ дода аст. Ҳарду маъно дар ояти карима ворид буда, ҷамъ байни он беҳтар аст. (**Мутарҷим**)

15 Пас Мо Нӯҳ ва мӯъминони дар киштӣ бо ӯ бударо аз ғарқшавӣ наҷот додем ва киштиро мояи ибрати мардум сохтем, то аз он ибрат гиранд.
16 Ва эй Паёмбар, қиссаи Иброҳим (а)-ро ёд кун. Замоне ки ӯ ба қавмаш гуфт: **“Танҳо Аллоҳро бипарастед ва бо иҷрои дастурот ва парҳез аз мамнӯоташ аз уқубаташ битарсед. Агар хайр ва шарро медонед, ин корҳои амршуда барои шумо аз ҳама чиз беҳтар аст.**
17 **Эй мушрикон, шумо бегумон бутҳоеро мепарастед, ки суд ва зиён оварда наметавонанд ва чун даъвои лоиқи ибодат будани маъбудҳоятонро мекунед, аз пеши худ дурӯғ мебофед. Ҳамоно ононеро, ки ҷуз Аллоҳ (ч) мепарастед, барои шумо молики рӯзӣ нестанд, то ризқатон диҳанд. Пас ризқро аз назди Аллоҳи мутаол биталабед, зеро танҳо Ӯ рӯзидиҳанда аст ва фақат Ӯро ибодат кунед ва барои рӯзии ба шумо инъом намудааш Ӯро сипосгузорӣ намоед. Рӯзи қиёмат барои бозпурсӣ ва гирифтани ҷазо танҳо ба сӯи Ӯ баргардонида мешавед, на ба назди бутҳоятон.”**
18 Ва эй мушрикон, агар он чиро Муҳаммад (с) овардааст, дурӯғ мешуморед, ба Ман зиёне намерасонед, зеро ба дурустӣ ки умматҳои қабл аз шумо низ монанди қабили монанди қавми Нӯҳ, Од ва Самуд паёмбаронашонро ба дурӯғгӯӣ нисбат додаанд. Ва ба зиммаи паёмбар ҷуз таблиғи ошкор чизе нест. Паёмбар Муҳаммад (с) ба шумо дастури Аллоҳро ошкор расонидааст.
19 Оё ин таксибгарон намебинанд, ки Аллоҳ (ч) бори нахуст чӣ гуна халқро офарид, сипас онро баъди фаношавӣ боз бармегардонад?! Бешак, ин кор барои Аллоҳ (ч) бағоят осон аст. Ӯ Зоти Тавоност. Чизе Ӯро оҷиз сохта наметавонад.
20 Эй Паёмбар, ба ин гурӯҳе, ки растохезро дурӯғ медонанд, бигӯ: “**Дар замин сайру саёҳат кунед, баъд аз он биандешед, ки Аллоҳ (ч) бори аввал мавҷудотро читавр офаридааст. Сипас Аллоҳ (ч) мардумро баъд аз маргашон барои бозпурсӣ зинда мегардонад. Ҳамоно Аллоҳ (ч) ба ҳама чиз бағоят Тавоно аст. Чизе Ӯро оҷиз намегардонад. Он гуна ки дар аввал халоиқро офарид, ҳамин тавр онҳоро дубора бармеангезад.**
21 **Аз бандагонаш ҳар киро хоҳад, бо адлаш азоб мекунад ва ҳар киро хоҳад, мавриди раҳматаш қарор медиҳад. Ва дар рӯзи қиёмат чун аз қабр барангехта шавед, барои бозҷӯӣ танҳо ба сӯи Ӯ бозгардонида мешавед.**
22 **Ва шумо на дар замин ва на дар осмон аз Парвардигоратон раҳоӣ намеёбед ва аз уқубаташ халосӣ надоред. Ва шумо ғайр аз Аллоҳ (ч) корсоз ва ёрирасон надоред, ки коратонро сарпарастӣ кунад аз азобатонро бартараф созад.**”
23 Ва касоне, ки ба оятҳои Аллоҳ (ч) ва ба мулоқоти Ӯ дар қиёмат кофир шудаанд, ин ҷамоа аз раҳмати Мо ноумед гаштаанд. Пас ба сабаби куфрашон ҳаргиз вориди ҷаннат намешаванд ва ин гурӯҳро рӯзи охират азоби дардовар аст.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Бутҳо қудрати онро надоранд, ки ба касе ризқ диҳанд. Барои ҳамин онҳо лоиқи ибодат нестанд;

2.Талаби ризқ танҳо аз Худое дуруст аст, ки Молики рӯзист;

3.Офариниши аввал далели дубора зинда гаштани мавҷудот аст;

4.Ҳар кас куфр бимирад, вуруди ҷаннат бар вай ҳаром мебошад.

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ ٱقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ
فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٢٤
وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم
بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ
وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ ٢٥ ۞ فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ ۘ وَقَالَ
إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّىٓ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ٢٦
وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ
ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ وَءَاتَيْنَٰهُ أَجْرَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُۥ
فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ٢٧ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ
إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ
مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ ٢٨ أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ
ٱلسَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِى نَادِيكُمُ ٱلْمُنكَرَ ۖ فَمَا كَانَ جَوَابَ
قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ ٱئْتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّهِ إِن كُنتَ مِنَ
ٱلصَّٰدِقِينَ ٢٩ قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدِينَ ٣٠

(24) Пас посухи қавми Иброҳим (а) баъд аз он ки онҳоро ба яктопарастӣ даъват намуда, аз бутпарастӣ манъ кард, ҷуз он набуд, ки гуфтанд: “**Иброҳимро бо қасди ситонидани интиқоми маъбудҳои хеш бикушед ё ӯро дар оташ афканед.**” Ҳамоно дар солим берун овардани Иброҳим аз оташ барои қавме, ки имон меоранд, ибратҳои зиёд аст. Зеро танҳо мӯъминон мардуми ибратпазиранд.

(25) Ва Иброҳим (а) ба қавмаш гуфт: “**Ба дурустӣ ки шумо ғайр аз Аллох (ч) бутҳоро маъбуди худ гирифтаед, онҳоро ба хотири дар зиндагонии дунё бо ҳам шинос ва дӯст шудан ибодат мекунед.**[1] **Сипас рӯзи қиёмат ин пайванди дӯстиатон қатъ гашта, ҳангоми мушоҳидаи азоб баъзеатон аз баъзеи дигаратон безорӣ меҷӯед ва баъзеатон баъзеи дигаратонро лаънат мекунед. Ва ҷоятон дӯзах аст. Ва шумо на аз ҷониби бутҳо ва аз ҷониби касе кӯмакрасонҳое надоред, ки азоби илоҳиро бартараф созанд.**”

(26) Пас Лут (а) ба Иброҳим (а) имон овард.[2] Ва Иброҳим (а) гуфт: “**Бегумон ман ба сӯи Парвардигорам ба замини муборака Шом ҳиҷрат мекунам. Ҳамоно Ӯ Ғолиби шикастнопазир буда, ҳар ки ба сӯяш ҳиҷрат намояд, ӯро хор намесозад, дар тақдир ва тадбираш бағоят Ҳаким аст.**”

(27) Ва Мо ба Иброҳим (а) Исҳоқ ва Яъқуби писари Исҳоқро ато намудем ва нубувват ва Китобҳои аз сӯямон нозилшударо дар наслаш қарор додем ва ба ӯ дар дунё подоши сабрашро бо солеҳ гардонидани фарзандонаш ва бақои номи некаш додем. Ва бегумон Иброҳим дар охират аз ҷумлаи солеҳон буда, монанди онҳо аҷр мегирад. Мукофоти дар дунё ба вай атошуда музди охираташро кам намекунад.

(28) Ва эй Паёмбар, Лут (а)-ро ба хотир биёр, он гоҳ, ки ба қавмаш гуфт: “**Ҳамоно шумо гуноҳи ниҳоят зишт содир мекунед.** Қаблан ҳеҷ касе аз ҷаҳониён дар анҷоми амали бачабозӣ шуморо пешдастӣ накарда ва ба ин гуна маъсияти қабеҳ даст назадааст. Шумо нахустин мардуме ҳастед, ки ин амали бади хилофи сиришти солимро ба вуҷуд овардед.

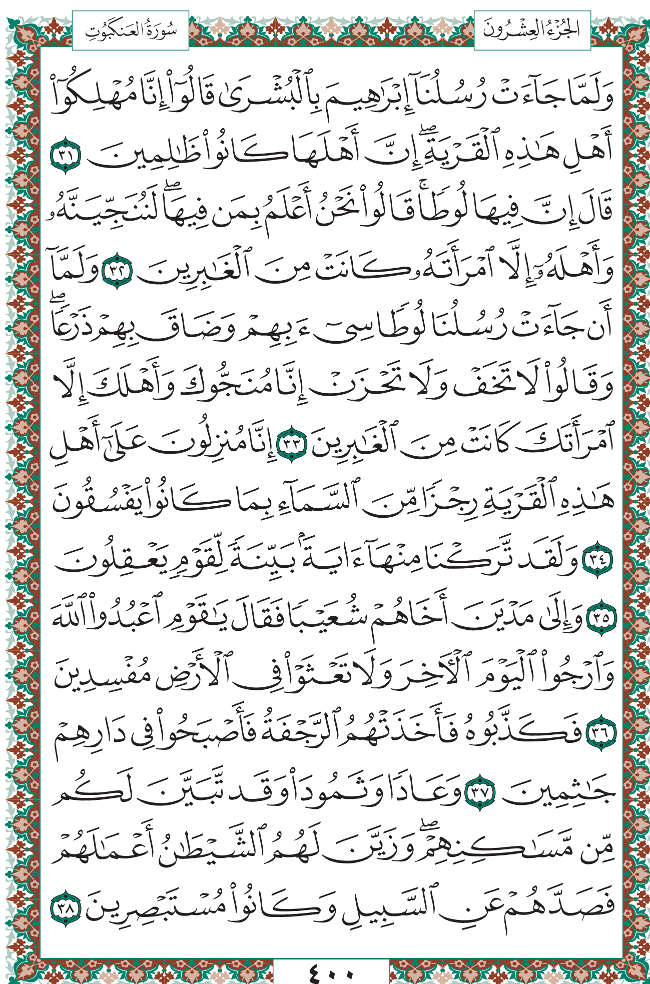
(29) Оё шумо дар ҳақиқат барои қазои шаҳвати худ бо мардон дар мақъадашон омезиши ҷинсӣ мекунед ва роҳи мусофиронро мебандед, пас онҳо аз тарси он ки дар ҳаққашон чунин амали зишти бачабозӣ накунед, аз пешатон намегузаранд ва дар маҷлисҳоятон кори мункар ба мисли урёншавӣ ва бо гуфтору кирдор озор додани раҳгузаронро анҷом медиҳед?!”[3] Пас посухи қавмаш баъд аз он ки онҳоро аз ин гуна аъмоли қабеҳ манъ кард, ҷуз он набуд, ки гуфтанд: “**Агар дар даъвои хеш содиқӣ, пас азоби Аллоҳро, ки моро аз он метарсонӣ, биёр.**”

(30) Лут (а) баъди он ки қавмаш ба якравии худ идома доданд ва бо тамасхур азоби Худоро талабиданд, Парвардигорашро дуо карда гуфт: “**Эй Парвардигорам, маро алайҳи қавме, ки дар замин бо нашри куфр ва маъсиятҳои махсусан қабеҳ фасодкорӣ мекунанд, нусрат бидеҳ.**”

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Худованд бандагони солеҳашро мавриди инояташ қарор дода, онҳоро аз макри душманон мераҳонад;
2.Ҳиҷрат дорои фазилати азим аст;
3.Иброҳим (а) ва хонадонаш назди Худо мақоми баланд доранд;
4.Ба даст овардани баъзеи мукофотҳо дар дунё подоши охиратро кам намегардонад;
5.Содир намудани гуноҳ дар маҳфилҳои оммавӣ зиштии бештар дорад.

1. Яъне, мушрикон бутҳоро барои он мепарастиданд, ки ин амалро ҳамчун васила ҳамбастагӣ ва якпорчагии хеш медонистанд. Чунончи як гурӯҳ мардум чараёнеро барои ваҳдати хеш бармегузинанд. Мушрикон низ бутҳоро ба максади нишон додани муҳаббати қавм ё қабилаи худ ибодат мекарданд. (**Мутарҷим**)
2. Бештари уламо бар ин назаранд, ки Лут (а) бародарзодаи Иброҳим (а) буд. Падараш Ҳорон писари Озар ном дошт. Имом Алӯсӣ (р) мегӯяд, мурод аз имон овардани Лут (а) ба Иброҳим (а) тасдиқи тамоми сухани Иброҳим (а) аст. Маънои имон овარданаш он нест, ки вай қаблан мӯъмин набуд. (**Мутаҷрим**)
3. Ин ҷумлаи саволӣ барои инкор ва сарзаниш омада аст. (**Мутарҷим**)

الجزء العشرون
سورة العنكبوت

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا
أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ ۖ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ٣١
قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا ۚ قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ لَنُنَجِّيَنَّهُ
وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ٣٢ وَلَمَّا
أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا
وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۖ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا
امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ٣٣ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ
هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ
٣٤ وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ
٣٥ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ
٣٦ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جَاثِمِينَ ٣٧ وَعَادًا وَثَمُودَ وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ
مِنْ مَسَاكِنِهِمْ ۖ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ
فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ٣٨

٤٠٠

31 Ва чун фариштагони фиристодаи Мо назди Иброҳим омада, ӯро ба Исҳоқ ва баъд аз Исҳоқ ба писараш Яъқуб мужда доданд, ба вай гуфтанд: “**Бешак, мо аҳли ин деҳаи “Садум”-и қавми Лутро ҳалок мегардонем. Ҳамоно аҳли ин деҳа ба сабаби содир кардани амали фаҳши бачабозӣ ситамкоранд.**”

32 Иброҳим (а) ба фариштагон гуфт: “**Ба дурустӣ, дар он деҳае, ки шумо меҳоҳед аҳлашро ҳалок гардонед, Лут аст. Ӯ аз золимон нест.**” Фариштагон гуфтанд: “**Дар бораи он касоне, ки дар ин деҳа мавҷуданд, мо огоҳии бештар дорем. Мо яқинан Лутро бо аҳлаш аз ҳалокати бар сокинони ин деҳа нозилшаванда наҷот медиҳем, магар ҳамсараш, ки вай аз зумраи боқимондагони ҳалокшаванда бошад. Ӯро бо ҳамраҳонаш ҳалок мегардонем.**”

33 Ва чун фариштагони фиристодаи Мо барои ҳалоксозии қавми Лут (а) наздаш омаданд, омадани онҳо Лутро бадҳол ва дилтанг сохт, зеро ӯ аз қавмаш ҳарос дошт, ки нисбат ба ин меҳмонҳо дастдарозӣ накунанд, чунки фариштагон ба сурати мард омада буданд ва қавми Лут (а) ба ҷои занҳо бо мардҳо омезиш мекарданд. Ва фариштагон ба Лут гуфтанд: “**Натарс. Қавмат ба ту осеб расонида наметавонанд. Ва аз он ки туро аз ҳалок гардонидани онҳо огоҳ намудем, ғамгин машав. Ҳамоно Мо ту ва хонадонатро аз ҳалокат наҷот медиҳем, ҷуз ҳамсарат, ки аз ҷумлаи боқимондагони ҳалокшаванда бошад. Ӯро бо ҳамраҳонаш якҷо ҳалок хоҳем кард.**

34 **Ба дурустӣ, мо бар сари аҳли ин деҳаи бачабоз ба сабаби он ки доим аз тоати Худо берун мешаванд ва амали фаҳш анҷом медиҳанд, барои уқубаташон аз осмон уқубати бузургеро фуруд меорем. Он уқубати аз осмон нозилшаванда аз санг-гилҳо иборат аст.**”

35 Ва ҳамоно Мо аз сокинони ҳалокшудаи ин деҳаи барои қавме, ки меандешанд, нишонаи равшан гузоштаем. Чунки аз нишонаҳои Мо хирадмандон ибрат мегиранд.

36 Ва ба сӯи Мадян бародари насабиашон Шуайбро фиристодем. Пас Шуайб гуфт: “**Эй қавми ман, танҳо Аллоҳро бипарастед ва бо ибодати Ӯ подоши рӯзи охиратро умед намоед ва дар замин ба сабаби содир намудани гуноҳ ва нашри он фасодкорӣ макунед.**”

37 Баъдан қавмаш ӯро ба дурӯғгӯӣ нисбат доданд. Ба сабаби ин кор онҳоро зилзилаи сахт фаро гирифт. Пас дар манзилашон бар рӯй афтода гаштанд, дар ҳоле ки рӯяшон ба хок часпида буд ва ҳаракат намекарданд.

38 Ва Мо инчунин Оди қавми Ҳуд ва Самуди қавми Солеҳро ҳалок сохтем. Ва эй аҳли Макка, аз масканҳои ин ду қавм дар “**Ҳиҷр**” ва “**Шиҷр**”-и шаҳри **Ҳазрамавт**[1] ба шумо маълум шудааст, ки онҳо ҳалок сохта шудаанд. Масканҳои фурӯрехтаашон шоҳиди ҳалокати онҳост. Ва Шайтон ба онҳо амалҳои куфр ва дигар маъсиятҳоро зинат бахшид, пас онҳоро аз роҳи рост баргардонд. Ва қавми Оду Самуд чун паёмбаронашон ба онҳо таълим додаанд, соҳиби чашми бино ва ақлу идрок буданд, ҳақиқат ва залолат, роҳи рост ва каҷро медиданд ва мефаҳмиданд, вале бо ин вуҷуд пайравии ҳидоятро тарк карда, тобеи хоҳишоти нафси хеш шуданд.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1.Ҷумлаи “**Ва эй аҳли Макка, аз масканҳои онҳо дар “Ҳиҷр” ва “Шиҷр”-и шаҳри Ҳазрамавт...**” маълум мешавад, ки арабҳо оиди маскан ва ахбори қавми Оду Самуд маълумот доштанд;

2.Иртиботҳои башарӣ танҳо бо имон суд мебахшад;

3.Бояд мизбон нисбат ба амният ва саломатии меҳмононаш аз ҳама гуна азият ва дастдарозӣ ҳарис бошад;

4.Маскани касоне, ки бо уқубати Парвардигор ҳалок гаштаанд, барои ибратгирандагон мояи панд аст;

5.Донистани ҳақиқат бо пайравии хоҳишоти нафс ва муқаддам гузоштани он аз ҳидояти илоҳӣ ба соҳибаш суд намебахшад.

1. Яке аз калонтарин шаҳрҳои Яман аст. Соҳиби китоби “**Муъҷам-ул-булдон**” тарзи дурусти хондани калимаи “**Ҳазрамавт**”-ро, ки аз ду решаи “**Ҳазр**” ва “**Мавт**” иборат аст, ба ҳамон шакли дар матни боло овардашуда зикр карда аст. (**Мутарҷим**)

وَقَٰرُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ ۖ وَلَقَدْ جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ
فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا كَانُوا۟ سَٰبِقِينَ ٣٩
فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنۢبِهِۦ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ ٱلصَّيْحَةُ وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ
ٱلْأَرْضَ وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا ۚ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٤٠ مَثَلُ ٱلَّذِينَ
ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ ٱلْعَنكَبُوتِ
ٱتَّخَذَتْ بَيْتًا ۖ وَإِنَّ أَوْهَنَ ٱلْبُيُوتِ لَبَيْتُ ٱلْعَنكَبُوتِ ۖ
لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ٤١ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِن
دُونِهِۦ مِن شَىْءٍ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ٤٢ وَتِلْكَ
ٱلْأَمْثَٰلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۖ وَمَا يَعْقِلُهَآ إِلَّا ٱلْعَٰلِمُونَ
٤٣ خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ
لَءَايَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ٤٤ ٱتْلُ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ
وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ ۖ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ
وَٱلْمُنكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ ٱللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ٤٥

39 Ва Қорунро, чун бар қавми Мӯсо туғён намуд ва мағрур гашт, ҳамроҳи шукӯҳаш бо фурӯ бурданаш ба зери замин ва Фиръавн ва вазираш Ҳорунро бо ғарқ кунонидан дар баҳр нобуд кардем. Ва Мӯсо бегумон ба онҳо оятҳои равшани нишондиҳандаи сидқашро овард, пас онҳо дар сарзамини Миср аз имон овардан ба ӯ кибр варзиданд ва тавони аз Мо раҳоӣ ёфта, аз азобамон солим монданро надоштанд.

40 Пас ҳама касони дар гузашта зикршударо ба ивази гуноҳашон бо уқубати Хеш ҳалок гардонидем. Пас аз байнашон қавми Лутанд, ки Мо бар ин қавм боди шадиди ҳамроҳ бо санггилро фиристодем. Ва аз байнашон қавми Солеҳ ва қавми Шуайбанд, ки фарёди шадид онҳоро фаро гирифт. Ва аз байнашон Қорун аст, ки ӯро бо ҳамаи моликияташ ба замин фурӯ бурдем. Ва аз байнашон қавми Нӯҳ, Фиръавн ва Ҳомон ҳастанд, ки онҳоро бо ғарқсозӣ дар дарё ҳалок гардонидем. Ва Аллоҳ (ч) дар ҳаққи ин номбаршудаҳо ситам накарда ва онҳоро бидуни ҷурм ҳалок насохтааст, вале эшон худ бо содир кардани маъсият бар ҷони хештан зулм карда, сазовори азоб гаштанд.

41 Достони касоне, ки ғайр аз Аллоҳ (ч) бутҳоро маъбуд мегиранд ва ба умеди манфиат ё шафоат онҳоро мепарастанд, монанди достони тортанак аст. Тортанак барои ҳимояи худ аз ҳар навъ дастдарозӣ хонае мегирад ва ҳол он ки хонаи тортанак бегумон нотавонтарини хонаҳо буда, ӯро аз душман ҳимоят карда наметавонад. Бутҳои мушрикон низ ҳамин гуна ҳастанд. Қудрати онро надоранд, ки ба парастандагонашон суд ё зиён расонанд. Агар мушрикон ин ҳақиқатро медонистанд, ҳеҷ гоҳ ҷуз Парвардигори Ягона маъбуди дигар намегирифтанд.

42 Бешак, Аллоҳ (ч) он чиро мушрикон ба ҷуз Ӯ ибодат мекунанд, медонад. Ҳеҷ чизе аз Ӯ пӯшида нест. Ва Ӯ Ғолиби шикастнопазир буда, дар офариниш, тақдир ва чорасозии корҳо бағоят Ҳаким аст.

43 Ва Мо ин масалҳоро барои мардум баён менамоем, то онҳоро аз хоби ғафлат бедор созад ва дар дидани ҳақ бино гардонад ва ба сӯи ҳақ раҳнамоӣ кунад. Ва ин масалҳоро ҷуз бандагони донандаи шариат ва ҳикматҳои Худо касе ба таври зарурӣ дарк намекунад.

44 Аллоҳ (ч) осмонҳо ва заминро ба ҳақ офарида, он дуро беҳуда халқ накардааст. Ҳамоно дар ин офариниш барои мӯъминон далели равшани нишондиҳандаи қудрати Худост. Чунки аҳли имон аз ҳастии махлуқот бар вуҷуди безаволи Парвардигор ва лоиқи ибодат будани Ӯ пай мебаранд. Аммо кофирон аз назди нишонаҳои қудрати илоҳӣ дар ҷаҳони ҳастӣ мегузаранд, аммо аз он ибрат намегиранд ва ба азамати Офаридгор пай намебаранд.

45 Эй Паёмбар, он чи Аллоҳ (ч) ба ту аз Қуръон фуруд овардааст, бар мардум тиловат кун ва намозро дар комилтарин сурат иҷро намо. Ба дурустӣ ки намози ба таври саҳеҳ иҷрошуда соҳибашро аз афтидан дар гуноҳ[1] ва амалҳои нописанд боз медорад. Зеро намози саҳеҳ ба ҷо овардашуда дар қалби банда нуреро эҷод менамояд, ки ӯро аз содир намудани гуноҳ боз медорад ва ба анҷоми амалҳои шоиста раҳнамоӣ мекунад. Ва яқинан зикри Аллоҳ (ч) аз ҳар чиз бузургтар аст. Ва Аллоҳ (ч) ҳар он чи мекунед, медонад. Ҳеҷ амали шумо аз Худо махфӣ нест. Албатта, ба шумо дар ивази кирдоратон ҷазо хоҳад дод. Агар амали шоиста кардед, подоши нек ва агар амали бад анҷом додед, ҷазои бад мегиред.

Баъзе аз дарсу ибрати оятҳои зикргашта:

1. Овардани масал “**мисли достони хонаи тортанак**” аҳамияти зиёд дорад;
2. Уқубати дунё навъҳои гуногун дорад;
3. Парвардигор аз зулм нисбат ба бандагонаш пок аст;
4. Алоқамандӣ ба ғайри Худо чанг задан ба нотавонтарин сабабҳо ба ҳисоб меравад;
5. Намоз дар ислоҳсозии мӯъмин аҳамияти бузург дорад.

1. “**Фаҳшо**” ва “**Мункар**”-и дар оят омада, якум ба маънои “**Дар гуфтор ва кирдор гузаштан аз ҳадди шаръӣ**” ва дуюм ба маънои “**Он чи шаръан ва ақлан нописанд аст**” мебошад. (**Мутарҷим**)